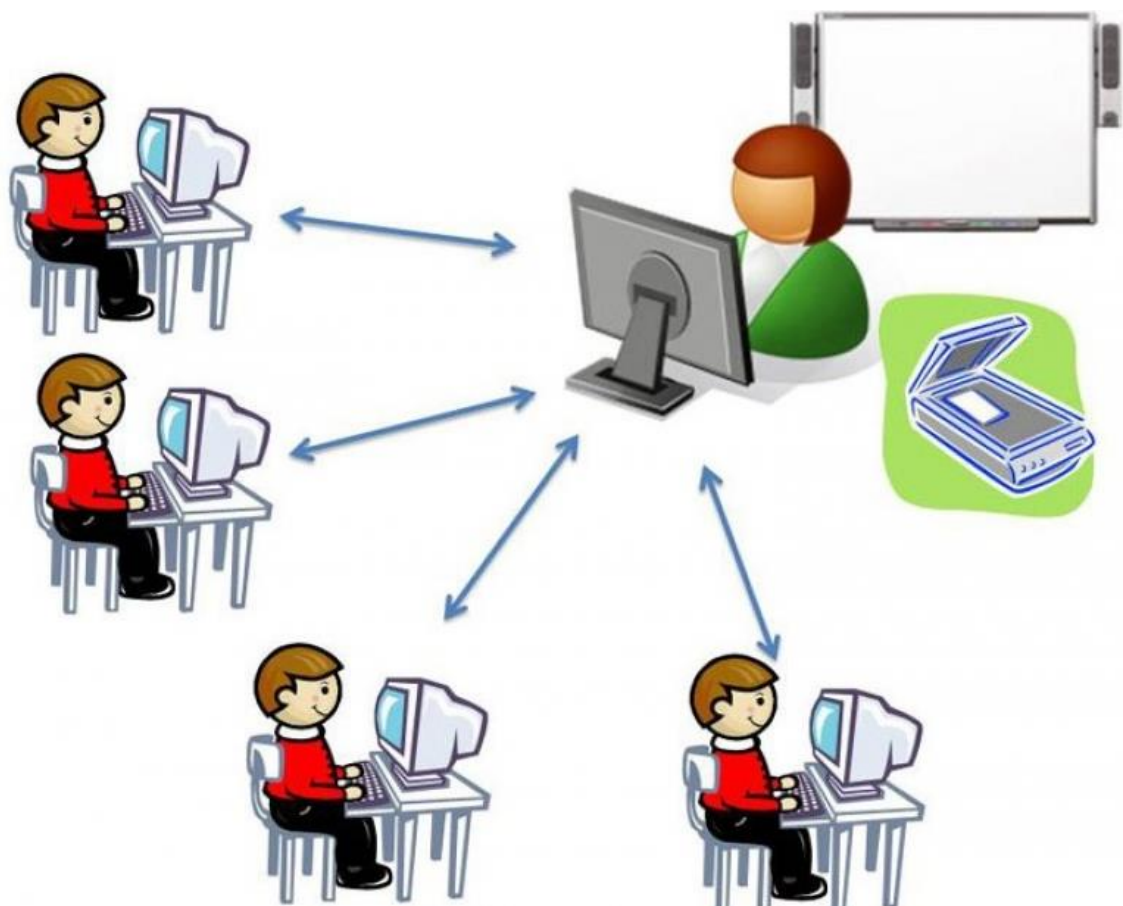

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

**ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА СТАНЦІЯ ЮНИХ ТУРИСТІВ»
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ
ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Харків-2020

УДК 37.011.33

Збірка містить інформаційно-методичні матеріали, досвід впровадження дистанційних педагогічних технологій, літературні джерела з актуальних питань педагогічного інструментарію та дистанційної діяльності закладів позашкільної освіти на прикладі КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради.

Збірка призначена для директорів, заступників директорів, методистів, працівників методичних кабінетів, керівників гуртків-методистів та інших працівників закладів позашкільної освіти.

Упорядник збірки: Мисюкевич А.В. – методист Комунального закладу
«Харківська обласна станція юних туристів»
Харківської обласної ради

Відповідальна за випуск: Редіна В.А., директор Комунального закладу
«Харківська обласна станція юних туристів»
Харківської обласної ради

ЗМІСТ

ВСТУП.....	
РОЗДІЛ І. ІДЕЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. ПОНЯТТЯ ТА ФУНКЦІЇ....	
РОЗДІЛ ІІ. МОДЕЛІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	
РОЗДІЛ ІІІ. ПРИНЦИПИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	
РОЗДІЛ ІV. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЦІ ПЕДАГОГАМИ КЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА СТАНЦІЯ ЮНИХ ТУРИСТІВ»	
4.1. Організація дистанційного навчання з вихованцями гуртків туристсько-спортивного напрямку.....	
4.2. Організація дистанційного навчання з вихованцями гуртків краєзнавчого напрямку.....	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	

ВСТУП

Роль інформаційних технологій в освіті суттєво зростає завдяки впровадженню в освітній процес нових апаратних, програмних, інформаційно-комунікаційних засобів. Інформаційно-комунікаційні технології стають базою для роботи з усіма видами інформації за допомогою електронних засобів. Комп'ютеризація освіти вже давно стала великомасштабною інновацією, що прийшла в навчальні заклади. Інтерактивні методи навчання, що базуються на новітніх комп'ютерних технологіях, не тільки спонукають учнів закладів загальної середньої, позашкільної освіти та студентів закладів вищої освіти до творчої пошукової діяльності, сприяють їхньому професійному становленню, дають можливість розвитку особистості, але й створюють умови для формування необхідних якостей для взаємодії в сучасному суспільстві. Головну роль у цьому процесі відіграють дистанційні методи навчання, які ґрунтуються на сучасних комп'ютерних технологіях і не мають рівних за ступенем мобільності, обсягом наочних галузей знань, контингентом здобувачів освіти, які навчаються, та далекосяжністю.

У цей час у всьому світі дистанційна освіта розвивається за допомогою відкритих університетів (університетів дистанційної освіти) у межах державних програм освіти, які пропонують курси з використанням новітніх комп'ютерних технологій. Зараз у кожній європейській країні існує значна кількість навчальних закладів, що реалізують дистанційні освітні програми. В усьому світі значно зріс інтерес до програм навчання із застосуванням новітніх інформаційних технологій, що включають супутникове телебачення, комп'ютерні мережі. Лідером у галузі використання методів дистанційного навчання є відкрита школа бізнесу Британського відкритого університету. [7].

Дистанційне навчання – стара ідея з новим іменем. Його виникнення бере початок з 1700-х років, коли студенти та викладачі шляхом листування обмінювались інформацією (завданнями, зауваженнями та контрольними роботами) через поштовий зв'язок чи інші способи повідомлення. Проте на початку

діяльності своєчасна доставка пошти була проблемною. Історичні записи свідчать, що введення заочного навчання як у Америці, так і у Великій Британії здійснилось завдяки заснуванню Поштової служби США, яка надійно гарантувала безпеку освіти у регіоні.

Дистанційне навчання, як отримання освіти й організації навчання, виникло в Європі ще на початку XIX століття. У 1836 р. Лондонський університет вперше паралельно з очним навчанням запровадив такі форми навчання, що здійснювалися на відстані від навчального закладу.

Офіційно термін «дистанційне навчання» визнали 1982 р., коли Міжнародна рада з кореспондентської освіти змінила свою назву на Міжнародну раду з дистанційного навчання [4].

Дистанційна освіта почала набувати більш широких масштабів у 90-х роках у таких країнах, як Великобританія, США та Франція. В Україні дистанційна форма освіти запроваджується з 2000 року і регулюється Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні і Положенням про дистанційну освіту МОН України, яке було затверджено наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 р. Саме в цьому документі наведено визначення поняття «дистанційне навчання» - це індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно- комунікаційних технологій. [12].

Розвиток дистанційної освіти в Україні пов'язаний з іменами таких відомих учених, педагогів, організаторів освіти і науки, як В.Биков, В.Гриценко, В. Кремень, В. Кухаренко, В. Олійник, П. Сефаненко та інші. Аналіз особливостей підготовки фахівців з ІТ-технологій виконаний в роботах В. Акіменка, Л. Гришка, С. Семерікова, О. Співаковського.

Серед лідерів закладів вищої освіти України, які використовують у навчальному процесі дистанційне навчання, слід відзначити Сумський державний університет (<http://dl.sumdu.edu.ua>), Херсонський державний університет

(<http://dls.ksu.kherson.ua/dls>), НТУУ «Київський політехнічний університет» (<http://login.kpi.ua>), Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (<http://www.dn.npu.edu.ua>).

Нововведення, або інновації, характерні для будь-якої професійної діяльності людини, а тому стають предметом вивчення, аналізу та впровадження. Інновації в системі освіти самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих викладачів і цілих колективів. Дистанційне навчання стало необхідним і в позашкільній освіті. І сьогодні це вже не тільки продукт швидкого науково-технічного розвитку суспільства, але й необхідність та потреба суспільства [8].

РОЗДІЛ І. ІДЕЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ. ПОНЯТТЯ ТА ФУНКЦІЇ

Ідея дистанційного навчання полягає в тому, що взаємодія педагога й здобувача освіти відбувається у віртуальному просторі: обоє вони перебувають за своїми комп'ютерами (або іншими цифровими носіями інформації) й спілкуються за допомогою Інтернету.

Головною метою створення системи дистанційної освіти є забезпечення загальнонаціонального доступу до освітніх ресурсів шляхом використання сучасних інформаційних технологій та телекомунікаційних мереж і створення умов для реалізації громадянами своїх прав на освіту.

Згідно з положенням, під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [12].

Розглянемо як трактують дане поняття різні науковці.

Полат Є.С. схиляється до визначення, що дистанційне навчання – це форма навчання, при якій взаємодія педагога і учнів між собою здійснюється на відстані і

відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (мету, зміст, методи організаційні форми, засоби навчання), що реалізуються специфічними засобами інтернет-технологіями або іншими засобами, які передбачають інтерактивність [11].

Хуторський А.В. вважає, що дистанційне навчання – це навчання за допомогою засобів телекомунікацій, при якому суб'єкти навчання (студенти, учні, вихованці, педагоги, тьютори) маючи просторову або часову віддаленість здійснюють загальний навчальний процес, спрямований на створення ними зовнішніх навчальних продуктів і відповідних внутрішніх змін (збільшень) суб'єктів навчання [17].

Биков В.Ю. дає таке визначення: “дистанційне навчання – форма організації і реалізації навчально-виховного процесу, за якою його учасники (об'єкт і суб'єкт навчання) здійснюють навчальну взаємодію принципово і переважно екстериторіально (тобто, на відстані, яка не дозволяє і не передбачає безпосередню навчальну взаємодію учасників віч-на-віч, інакше, коли учасники територіально знаходяться поза меж можливої безпосередньої навчальної взаємодії і коли у процесі навчання їх особиста присутність у певних навчальних приміщеннях навчального закладу не є обов'язковою)” [2].

Дистанційне навчання - сукупність технологій, що забезпечують доставку учням та гуртківцям основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивна взаємодія педагогів і їх вихованців у процесі навчання, надання учням можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами, а також у процесі навчання.

Досліджуючи трактування дефініції „дистанційне навчання”, у мережі інтернет можна виявити декілька взаємодоповнювальних визначень:

- дистанційне навчання – це форма освіти, яка передусім базується на принципах самостійного навчання та дає можливість підтримувати діалог з викладачем за допомогою засобів телекомунікації, незважаючи на віддаленість від викладача не тільки в просторі, а й у часі;

- дистанційне навчання – це форма освіти, яка завдяки інформаційним технологіям дає можливість учням не тільки вести самостійну роботу щодо

засвоєння навчального матеріалу, але й оцінювати знання та навички, отримані в процесі навчання;

- дистанційне навчання – це нова перспективна форма заочного навчання з використанням новітніх інформаційних технологій;

- дистанційне навчання – це сукупність технологій, що забезпечують інтерактивну взаємодію учнів (студентів) і педагогів у процесі навчання [5].

При дистанційному навчанні можуть використовуватися різноманітні методи надання навчальної інформації. Уже змінилося кілька поколінь використаних технологій - від традиційних друкованих видань до найсучасніших комп'ютерних технологій (радіо, телебачення, аудіо/відеотрансляції, аудіо/відеоконференції, E- Learning/ online Learning, Інтернет- конференції, інтернет-трансляції тощо).

Загалом система дистанційного навчання повинна мати наступні компоненти: системне середовище дистанційного навчання з необхідними засобами для комунікації учасників дистанційного навчання, електронну базу навчальних матеріалів, віртуальні лабораторії, учасників дистанційного навчання (викладачі, учні) та технічних спеціалістів (програмісти, системні адміністратори, веб-дизайнери), інтегровану у системне середовище дистанційного навчання систему керування і обліку дистанційного навчання.

Узагальнюючи результати досліджень вчених, необхідно зазначити, що системне середовище дистанційного навчання повинно реалізовувати такі **функції** [9;6]:

- реєстрація та авторизація слухачів, тьюторів, викладачів; регулювання рівнів доступу до дистанційних ресурсів;
- розміщення і перегляду різного типу і структури інформації та навчальних матеріалів;
- взаємодія учасників дистанційного навчання;
- ведення, зберігання та надання звітів щодо діяльності учасників дистанційного навчання;
- реалізація контрольних заходів;
- експорт та імпорт навчальних матеріалів різних форматів.

Електронна база навчальних матеріалів повинна включати: навчальні плани та навчальні робочі програми дисципліни, електронні підручники, навчальні посібники, тренінгові комп'ютерні програми, методичні розробки практичних та лабораторних занять, пакети тестових завдань, навчальні відеофільми та аудіо записи, телеконференції, посилання на освітні, наукові та інші ресурси, інформація яких не входить до складу освітнього середовища, електронні каталоги бібліотек, глосарій.

При створенні курсу дистанційного навчання важливо врахувати особливості цільової групи, для якої створюється цей курс, і вибрати методику дистанційного навчання з урахуванням особливостей технічного забезпечення учня. Ефективність дистанційного навчання залежить від якості матеріалів (навчальних курсів), що використовуються, і майстерності педагогів, що беруть участь у цьому процесі. Тому педагогічна, змістова організація дистанційного навчання (як на етапі проектування курсу, так і в процесі його використання) є пріоритетною. В. Попов у своїх працях [13] звертає увагу на важливість концептуальних педагогічних положень, на яких передбачається будувати сучасний курс дистанційного навчання. Науковець зазначає, що у процесі навчання головним є самостійна пізнавальна діяльність учня (навчання, а не викладання). Важливо, щоб той, хто навчається, зумів самостійно здобувати знання з допомогою різноманітних джерел інформації, і з цією інформацією зміг працювати в зручний для нього час, використовуючи різні способи пізнавальної діяльності. Самостійне придбання знань не повинне носити пасивний характер, а навпаки, учень із самого початку має бути залучений до активної пізнавальної діяльності, що не обмежується оволодінням знаннями, проте неодмінно передбачає їх застосування для розв'язання різноманітних проблем навколишньої дійсності. Організація самостійної (індивідуальної або групової) діяльності тих, хто навчається, в мережі Інтернет припускає використання новітніх педагогічних технологій, які адекватні специфіці даної форми навчання, стимулюють розкриття внутрішніх резервів кожного у чім й одночасно сприяють формуванню соціальних якостей особи. Найбільш вдалим щодо цього є навчання у співпраці (для активізації пізнавальної

діяльності кожного учня в мережах), метод проектів (для творчого інтегрованого застосування здобутих знань), дослідницькі, проблемні методи.

Дистанційне навчання передбачає активну взаємодію як з викладачем – координатором курсу, так і з іншими партнерами, також співпрацю у процесі різного роду пізнавальної і творчої діяльності. Проблеми соціалізації дійсно актуальні при дистанційному навчанні.

Система контролю має носити систематичний характер, будуватися як на основі оперативного зворотного зв'язку, автоматичного контролю, так і відстроченого контролю [1].

РОЗДІЛ II. МОДЕЛІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Моделювання – це один із методів наукового дослідження. Багато вчених приділяють значну увагу дослідженню моделей дистанційного навчання. В даний час існуюча мережа відкритого і дистанційного навчання базується на таких основних моделях, які використовують різноманітні традиційні засоби та нові інформаційні технології.

– Одиначна медіа – використання якого-небудь одного засобу навчання і каналу передачі інформації. Наприклад, навчання через переписку, навчальні радіо- або телепередачі. У цій моделі домінуючим засобом навчання є, як правило, друкований матеріал. Практично відсутня двостороння комунікація, що наближає цю модель дистанційного навчання до традиційного заочного навчання.

– Мультимедіа – використання різних засобів навчання: навчальна допомога на друкованій основі, комп'ютерні програми навчального призначення на різних носіях, аудіо- і відеозапису. Однак, домінує при цьому передача інформації в "одну сторону". При необхідності використовуються елементи очного навчання - особисті зустрічі керівника і учня, проведення підсумкових навчальних семінарів або консультацій, очний прийом іспитів.

– Гипермедіа – модель дистанційного навчання третього покоління, що передбачає використання нових інформаційних технологій при домінуючій ролі

комп'ютерних телекомунікацій. Найпростішою формою при цьому є використання електронної пошти і відеозв'язку. При подальшому розвитку ця модель дистанційного навчання включає використання комплексу таких засобів як відео, телефакс і телефон (для проведення відеоконференцій) і аудіографіку при одночасному широкому використанні різних гіперзасобів, систем знань і штучного інтелекту. [10].

Існує і інший підхід до виділення моделей дистанційного навчання, якщо ми розглядаємо саму організацію учбового процесу. Інститут дистанційного навчання (Institute for Distance Education/ University of Maryland, USA) пропонує для організації учбового процесу три моделі.

Модель А. Розподілений клас.

Модель Б. Самостійна робота учнів.

Модель В. Відкрите навчання + клас.

А.В. Хуторський [17] виділяє п'ять типів (моделей) дистанційного навчання, маючи на увазі освітні взаємодії між учнями, педагогами та освітніми інформаційними об'єктами, наприклад, веб-матеріалами. Кожен наступний тип дистанційного навчання відрізняється від попереднього зміщенням центру ваги освітнього процесу в бік його дистанційного компонента.

Автор зазначає, що перераховані типи дистанційного навчання не виключають інших їх можливих комбінацій і можуть являти собою як окремі освітні напрямки, так і динамічно розвинуту сукупність очних і дистанційних освітніх процесів.

1-а модель. Заклад освіти - Інтернет. В рамках цієї моделі основний навчальний процес відбувається в закладі з очною формою навчання. Доступ в Інтернет використовується в якості додаткового джерела інформації. Учні разом зі своїм керівником взаємодіють з віддаленою від них інформацією, різними освітніми об'єктами, з фахівцями в досліджуваних областях. Дистанційне навчання є в цьому випадку додатковим

2-а модель. Заклад освіти - Інтернет – Заклад освіти. Охоплює учнів і педагогів двох і більше закладів освіти з очною формою навчання, які беруть участь у загальних дистанційних освітніх проектах. Даний тип освіти - додатковий до базового, але іноді проект дозволяє вивчити окремі теми або розділи, але це виняток. Комунікації з віддаленими учнями носять організований, але не систематичний характер.

Третя модель. Учень - Інтернет – Педагог. Дистанційне навчання частково замінює очну форму навчання. З учнем безперервно або епізодично працює віддалений від нього педагог. У процесі навчання використовуються різні форми занять - дистанційні курси, семінари, консультації. Кількість сеансів взаємодії учня і віддаленого педагога збільшується, слідом за цим підвищується і якість дистанційної взаємодії. Заняття проводяться дистанційно, в режимі додаткового навчання і мають на меті поглиблене вивчення будь-якого предмета або теми, підготовку до вступу у вуз тощо. Варіант даного типу дистанційного навчання: педагог веде заняття як з учнями своєї школи, так і з віддаленими від нього учнями з інших шкіл і міст. Результати дистанційного додаткового навчання визначаються за специфічними для кожного курсу задачами.

Зауважимо, що в розглянутих трьох моделях йдеться про отримання додаткової освіти за дистанційною формою.

4-а модель. Учень - Інтернет - Центр. Дистанційне навчання порівняно з очним навчанням і є засобом індивідуалізації навчання. Учні навчаються в дистанційному центрі, який має додаткові можливості для розкриття творчого потенціалу учнів. Варіант - повністю дистанційне навчання.

Навчання в даному випадку відбувається значною мірою дистанційно. Робота учнів у віртуальних класах відбувається при віддаленості один від одного практично всіх суб'єктів освіти. Дистанційне навчання виступає тут в якості окремого типу освіти - основного або принаймні порівняного за обсягом з очним. Змінюється роль і місце всіх основних освітніх компонентів традиційної освіти: цілей, змісту, форм, критеріїв оцінки навчання.

5-а модель. Учень – Інтернет. Дистанційне навчання виконує функцію розподіленої в просторі і в часі освіти. Учень навчається не в одній очній чи дистанційній школі (або іншому типі закладів освіти), а одночасно в декількох. Комплексна освітня програма учня складена таким чином, що різні освітні предмети вивчаються ним у різних установах або у різних педагогів. Школа чи заклад позашкільної освіти трансформується в персональний освітній центр. Дана модель дистанційного навчання дозволяє гнучко враховувати особистісні особливості і цілі учня, вибудовувати його індивідуальну освітню траєкторію. Але щоб реалізувати ці можливості, потрібно високопрофесійна координація навчання з боку тьютора або іншого педагога-наставника, працюючого в певній і налагодженій педагогічній системі.

РОЗДІЛ III. ПРИНЦИПИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Фахівці у галузі дидактики стверджують, що традиційні дидактичні принципи навчання є основою для дистанційної форми її організації, а після доповнення новими умовами і критеріями нового навчального середовища. Розглянемо їх [2, 7]:

1. Принцип гуманістичності навчання. Його суттєвість полягає в спрямованості навчання та освітнього процесу загалом до людини; у створенні максимально сприятливих умов для оволодіння учнями соціально накопиченого досвіду, укладеного в змісті навчання; засвоєнні обраної професії для розвитку і прояву творчої індивідуальності, високих громадянських, моральних, інтелектуальних якостей.

2. Принцип пріоритетності педагогічного підходу при проектуванні освітнього процесу в дистанційному навчанні.

3. Принцип педагогічної доцільності застосування нових інформаційних технологій.

4. Принцип вибору змісту освіти. Зміст дистанційної освіти повинен відповідати нормативним вимогам Державного освітнього стандарту.

5. Принцип забезпечення захисту інформації, що циркулює в дистанційному навчанні. Необхідно передбачати організаційні й технічні засоби безпечного та конфіденційного зберігання, передачі і використання потрібних відомостей, забезпечення їх безпеки при зберіганні, передачі й використанні.

6. Принцип стартового рівня освіти. Ефективне дистанційне навчання вимагає певного набору знань, вмінь, навичок.

7. Принцип відповідності технологій до навчання. Технології навчання повинні бути адекватними моделям дистанційного навчання.

8. Принцип мобільності навчання. Він полягає в створенні інформаційних мереж, баз і банків знань та даних для дистанційного навчання, що дадуть здобувачу освіти змогу коригувати або доповнювати свою освітню програму в необхідному напрямку за відсутності відповідних послуг у закладі, де він навчається.

9. Принцип неантагоністичності дистанційного навчання існуючим формам освіти. Дистанційне навчання зможе дати необхідний соціальний та економічний ефект за умови, якщо створювані та впроваджувані інформаційні технології стануть не чужорідним елементом в системі освіти, а будуть природно інтегровані в неї.

10. Принцип інтерактивності навчання, виконується щодо навчальних матеріалів, так і процесу навчання. В першому випадку інтерактивність забезпечується комп'ютерними програмами, особливо із застосуванням мультимедіа. В другому – завдяки двостороннім комунікаційним каналам синхронної й асинхронної взаємодії викладачів і здобувачів освіти.

11. Принцип доступності викладача для учнів, що означає наявність у здобувачів освіти як можливості ставити змістові запитання викладачеві, так і ділитися своїми зауваженнями щодо структури, оформлення й ефективності курсу.

12. Принцип креативності характеру пізнавальної діяльності. За допомогою інтерактивних технологій креативний характер дистанційного навчання може реалізуватись за рахунок суперництва та змагання великої кількості слухачів, що підвищує їхній творчий потенціал.

13. Принцип вільного вибору інформації, яка отримується, шляхом визначеної діяльності: не існує єдиного ідеального інформаційного джерела, тому спрямованість навчання стосується безпосередньо не інформації, а шляхів її перетворення та опрацювання, за допомогою участі в дискусіях, телеконференціях, роботи з пошуковими машинами тощо.

14. Принцип індивідуальної навчальної траєкторії здобувача освіти. Даний принцип дає можливість учням самостійно обирати навчальні цілі, форму та темп навчання.

15. Принцип віртуалізації навчання. Оскільки знання засвоюються краще, коли наявна висока концентрація сприйняття всіма органами чуття людини. Так як у дистанційному навчанні відсутній безпосередній контакт аудиторії та викладача, сформульовано даний принцип.

16. Принцип ідентифікації є важливим з огляду на те, що у дистанційному навчанні існує більше можливостей фальсифікації навчання, ніж у традиційній очній формі навчання.

Контролювати самостійність виконання контрольних заходів можна за допомогою використання технічних засобів, наприклад, відеозв'язку.

РОЗДІЛ IV. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЦІ ПЕДАГОГАМИ КЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА СТАНЦІЯ ЮНИХ ТУРИСТІВ»

Проаналізувавши нормативні документи, а саме Закон України «Про вищу освіту» від 05.09.2017, затвердженого Указом Президента України №2145-VIII, Закон України «Про позашкільну освіту» від 22.06.2000 № 1841-III, наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження нормативно-правових актів, які регламентують порядок організації туристсько-краєзнавчої роботи» від 02.10.2014 р. №1124; накази Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 25.04.2013 № 466, «Про електронні освітні ресурси» від 01.10.2012 № 1060, «Про проведення

педагогічного експерименту з дистанційної форми навчання в регіонах України», лист Директорату дошкільної, позашкільної та інклюзивної освіти Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 № 6/604-20 «Про особливості організації освітнього процесу в закладах позашкільної освіти під час карантину», а також «Концепцію розвитку дистанційної освіти в Україні: затверджену постановою МОН України 20 грудня 2000 р.», нами були зроблені перші кроки з упровадження дистанційного навчання в навчальний процес КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради.

Коли виникає вимушена і нагальна потреба дистанційного навчання, на допомогу приходять сучасні технології.

Міністерство освіти і науки повідомило, що з 12 березня в Україні запроваджується карантин для усіх закладів освіти: дошкільних, позашкільних, профтехосвіти, загальної середньої, фахової передвищої, вищої та післядипломної освіти.

Перед педагогами КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради постало непросте завдання – як організувати продуктивний освітній процес дистанційно. Окрім офіційних рекомендацій від Міністерства, є просте розуміння – є навчальні плани, яким потрібно слідувати, а до кінця навчального року лишилось не так багато часу. З іншого боку виникає просто людське бажання продовжити навчати своїх гуртківців важливим речам. Гарна новина в тому, що зараз 2020 рік і людство має величезні ресурси для розв'язання такої проблеми. Це рішення – онлайн платформи для дистанційної та змішаної освіти. Вже відомі нам сервіси Viber, YouTube, Facebook та інші допомагають керівникам гуртків не переривати освітній процес та продовжити не тільки виклад нового матеріалу, а й контроль засвоєних гуртківцями знань.

У системі дистанційного навчання наші педагоги організовують не тільки самостійну пізнавальну діяльність гуртківців, оперативну й систематичну взаємодію з викладачем, але й групову роботу за темою в співробітництві, що дозволяє перенести акценти з репродуктивних на творчо-пізнавальні методи навчальної діяльності, які й повинні становити основу дистанційного навчання.

Для учнів дистанційне навчання є привабливим тому, що вони мають можливість навчатися у зручний для себе час і темп, займатися можливо у будь-якому місці, без відриву від місця проживання, підвищується доступність та розширюється коло навчальних матеріалів.

Для закладу позашкільної освіти дистанційне навчання дає змогу підвищувати рівень професіоналізму його кадрів. Воно дозволяє організації перетинати географічні кордони, знижувати витрати та обмінюватись інформацією та знаннями.

4.1. Організація дистанційного навчання з вихованцями гуртків туристсько-спортивного напрямку

Одним з напрямів роботи КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» є **туристсько-спортивний напрям**. Слід зазначити, що наукових досліджень, методичних рекомендацій щодо організації дистанційного навчання з вихованцями гуртків туристсько-спортивного напрямку нами не знайдено. Єдине джерело, де даються рекомендації щодо використання дистанційних форм навчання в навчально-тренувальній роботі туристсько-спортивного напрямку позашкільної освіти на прикладі спортивного орієнтування є стаття М. Наровлянської [15].

Щодо безпосереднього змісту занять, що проводяться у дистанційній формі, М. Наровлянська звертає увагу на наступне:

- дистанційні заняття та заняття, що проводяться в класичній формі, повинні бути взаємопов'язані; матеріали та завдання, що виносяться на дистанційні заняття, здебільшого, повинні базуватися на знаннях та навичках, отриманих вихованцями під час занять, що проводяться в класичній формі;
- представлення нового теоретичного матеріалу в дистанційному форматі можливо, хоча й потребує додаткових заходів щодо контролю засвоєння, в той час як нові практичні навички виносити на самостійне засвоєння в дистанційній формі не рекомендується, хоча відпрацювання навичок, які були отримані на попередніх заняттях, можливе й доцільне;

- матеріали для дистанційних занять бажано готувати в мультимодальному форматі (використовувати текст, візуальні та аудіо матеріали, рухові вправи);
- матеріали кожного заняття повинні включати елементи для забезпечення зворотного зв'язку (тести, контрольні питання, завдання для самостійного виконання, формати звітів тощо);
- вихованці та їх батьки повинні заздалегідь бути ознайомлені з графіком проведення занять (як дистанційних, так і занять в класичній формі) та часовими межами, що відводяться для виконання завдань кожного заняття.

В цілому, проведення занять зі спортивного орієнтування в дистанційній формі є можливим й доцільним в умовах, коли проводити заняття в класичній формі неможливо (наприклад, під час карантину, або коли вихованець тимчасово не може брати участь в класичних заняттях з інших причин). Дистанційні заняття за змістом повинні бути тісно взаємопов'язані із відповідними заняттями, які проводяться в класичній формі. Організація дистанційного навчання потребує спеціальної підготовки тренерів, необхідного технічного забезпечення та розробки відповідних методик.

Деякі спроби організації дистанційного навчання вихованців гуртків туристського напрямку здійснили керівники гуртків КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Касян І.І., Ободовський П.А., Крупко М.Ф., Мостицький А.В. Тематика завдань відповідає навчальним програмам і проводилися ці заняття з використанням таких доступних для вихованців інтернет-платформ як Viber, Facebook, You Tube та інші. Керівник гуртків, Мостицький А.В. розробив тестові завдання до занять гуртка «Пішохідний туризм». Завдання та відповіді для самоконтролю подані нижче.

Тестові завдання до занять гуртка «Пішохідний туризм»

Керівник гуртків КЗ
«Харківська обласна станція юних туристів»
Харківської обласної ради

Мостицький А.В.

Тема заняття: Надання першої долікарської допомоги у поході.

Мета: Перевірка знань вихованців гуртка з надання першої долікарської допомоги у поході.

Оберіть правильну відповідь:

1. У разі носової кровотечі...

- а) голову закидають назад;*
- б) голову нахиляють вперед, кладуть на перенісся холод;*
- в) кладуть у ліжко*

2. У якому положенні треба транспортувати непритомного постраждалого?

- а) Напівсидячи з поверненою набік головою;*
- б) Лежачи на животі із зігнутою рукою, підкладеною під чоло;*
- в) Лежачи з підкладеним під голову валиком з одягу.*

3. За якими ознаками роблять висновок щодо ступеня тяжкості внутрішньої кровотечі?

- а) Стан свідомості, колір шкіряних покривів, рівень артеріального тиску;*
- б) Показники пульсу, підвищення температури тіла, судоми;*
- в) Різкий біль, поява припухлості, втрата свідомості.*

4. Якщо послаблює джгут, записку...

- а) можна не замінювати;*
- б) можна не вкладати;*
- в) потрібно доповнити.*

5. Чиста рана – це...

- а) колота рана;*
- б) різана рана;*
- в) операційна рана.*

6. Яка допомога в разі укусу павуків?

- а) Холод на місце укусу, знеболювальне, госпіталізація;*
- б) Обробка місця укусу;*
- в) Змастити місце укусу лужним розчином;*
- г) Змастити місце укусу жиром.*

7. Як зупинити рясну венозну кровотечу?

- а) На уражене місце накласти джгута;*
- б) На уражене місце накласти пов'язку, що давить;*
- в) Обробити рану спиртом і закрити стерильною серветкою;*
- г) Продезінфікувати спиртом і обробити йодом.*

8. Якщо при пораненні кров тече безперервним струменем – це кровотеча...

- а) паренхіматозна;*
- б) венозна;*
- в) капілярна;*
- г) артеріальна.*

9. Артеріальна кровотеча виникає при...

- а) пошкодженні якої-небудь артерії при глибокому пораненні;*
- б) поверхневому пораненні;*
- в) неглибокому пораненні в разі пошкодження судин.*

10. Як правильно обробити рану?

- а) Продезінфікувати рану спиртом і туго зав'язати;*
- б) Змочити йодом марлю і накласти на рану;*
- в) Обробити рану перекисом водню;*
- г) Змастити саму рану йодом.*

11. Антисептичні заходи проводять, ...

- а) щоб зменшити кількість мікробів або знищити їх;*
- б) щоб знеболити місце поранення.*

12. Внаслідок опіку з'явилися пухирі - це опік:

- а) I ступеня;*
- б) II ступеня;*
- в) III ступеня.*

13. З метою застосування рослин як ліків, їх збирають, обробляють, сушать. Лікарські рослини заборонено...

- а) сушити на протязі;*
- б) сушити на сонці;*
- в) збирати на лісових галявинах;*
- г) збирати біля дороги.*

14. У разі втрати свідомості, потрібно...

- а) дати вдихнути випари нашатирного спирту;*
- б) струсонуту потерпілого;*
- в) покласти теплий компрес на голову.*

15. Як допомогти при отруєнні газами?

- а) Припинити дії газу на організм (одягти протигаз), винести потерпілого з осередку і зняти верхній одяг, оскільки він просякнутий газом;*
- б) Винести потерпілого з осередку розповсюдження газу;*
- в) Дати пити.*

16. Як правильно вибрати місце накладання джгута для зупинки кровотечі?

- а) Вище за рану на 10-15 см;*
- б) Нижче за рану на 30 см;*
- в) На 20-25 см нижче за рану;*
- г) На 10-15 см нижче за рану;*

17. На який строк накладають джгута взимку?

- а) На 1 годину;*
- б) На 1г.30 хв.;*
- в) На 2 години;*
- г) На 2г.30 хв.*

18. При відкритому переломі зі зміщенням кісток необхідно...

- а) поправити зсув кістки і накласти шину;*
- б) поправити зсув кістки і перев'язати;*
- в) перев'язати рану, не турбуючи перелом, і накласти шину.*

19. Перелом – це...

- а) руйнування м'яких тканин кісток;*
- б) тріщини, сколи, переломи ороговілих частин тіла;*
- в) тріщини, сколи, роздроблення кісток.*

Відповіді для самоперевірки:

1-а, 2-в, 3-а, 4-в, 5-г, 6-а, 7-б, 8-г, 9-б, 10-а, 11-а, 12-б, 13-г, 14-а, 15-б, 16-а, 17-а, 18-в, 19-в.

Дуже корисними вправами для розвитку фізичних якостей гуртківців поділилася Касян І.І., керівник гуртка «Велосипедний туризм»:

Матеріали для вихованців гуртків «Велосипедний туризм»

Керівник гуртків КЗ

«Харківська обласна станція юних туристів»

Харківської обласної ради

Касян І.І.

Тема: «Комплекси вправ для розвитку фізичних якостей»

Розминка (15 хвилин);

Вправи для пресу

1. Піднімання тулуба в сід (прес) (дівчата - 20 раз, хлопці – 30 раз) - 4 - 6 повторення (підходи) на день

2. Згинання та розгинання рук в упорі лежачи (дівчата – 20 - 25 раз, хлопці – 30 - 35 раз) 4 - 6 повторення (підходи) на день

3. Вправа «Планка» (1 хвилина), 1 повторення (підхід) - на прямих руках, 2 повторення (підхід) - на зігнутих руках (на ліктях) – 2 повторення (підходи) на день

Розтяжка (10-15 хвилин), а також вправи на розтягування після кожного підходу (кожної вправи) (1 хвилина).

Вправи для ніг:

Випади

1. Встаньте прямо, опустіть руки уздовж тіла.

2. Зробіть крок вперед правою ногою, розподіляючи вагу рівномірно по усій площі стопи.

3. У коліні повинен утворитися прямий кут.

4. Ліве коліно повинне прагнути до підлоги.

5. Поверніться в початкове положення і повторіть на іншу ногу.

Зворотні випади

Ця вправа схожа на попередню, але крок ви робите не вперед, а назад. Важливо стежити, щоб коліно ноги, яка знаходиться попереду, не виходило за стопу.

Вправа прицільно опрацьовує задню поверхню стегна і сідниці.

Бічні випади

Бічний випад прокачує внутрішню поверхню стегна і при правильній техніці не перевантажує коліна.

1. Встаньте прямо, ноги разом.

2. Зробіть широкий крок правою ногою убік. Повністю опустіть стопу і перенесіть вагу тіла на праву ногу.

3. Виконайте глибоке присідання.

4. Ліва нога під час присіда утворює пряму лінію.

5. Відштовхніться п'ятою від підлоги і поверніся в початкове положення.

Присідання

Куди ж без них! Присідання вважаються однією з найефективніших вправ для ніг і стегон для жінок. Регулярне виконання присідань з власною вагою (не використовуючи обважнювачі) дасть результат, порівнянний з тренуваннями в спортзалі. До того ж, без додаткової ваги знижується навантаження на колінний суглоб.

1. Ноги поставте на ширину плечей, руки витягніть перед собою.
2. Згинайте ноги і виконуйте присід до прямого кута в колінах.
3. Затримайтеся в цьому положенні на пару секунд і повільно поверніться у вихідну позицію.

Присідання пліє

Цей варіант присідання допомагає пропрацювати внутрішню поверхню стегна. Виконати нескладно.

1. Ноги поставте ширше за плечі, шкарпетки стоп розгорніть назовні.
2. Повільно присідайте і так само повільно повертайтеся в початкове положення.

Сідничний міст

Вправа для ніг «сідничний міст» відмінно прокачує стегна і сідниці.

1. Ляжте на спину, руки витягніть уздовж тулуба.
2. Зігніть ноги під прямим кутом, злегка розставте стопи.
3. Спираючись на лопатки і стопи, підніміть сідниці на максимально можливу висоту.
4. Затримайте положення на декілька секунд і поверніться в стартову позицію.

Велосипед

Популярну вправу «велосипед» зміцнює м'язи живота і передню поверхню стегон. Крутивши уявні педалі, можна значно поліпшити рельєф ніг.

1. Ляжте на спину, руки складете під головою.
2. Підведіть ноги і виконуйте рухи по еліптичній траєкторії, ніби їдете на велосипеді.

3. Підтягуйте протилежну руку до зігнутої ноги — так ви збільшите навантаження на прес.

Ножиці

Ножиці допомагають підтягнути задню поверхню стегон.

1. Ляжте на підлогу, руки витягніть уздовж тіла.
2. Підведіть прямі ноги над підлогою.
3. Виконуйте зведення і розведення ніг на невеликій амплітуді.

Ободовський П.А., керівник гуртків з велотуризму розмістив для своїх гуртківців матеріал на тему: **«Підготовка групи велотуристів до спортивного туристського походу»**.

Хід заняття

На попередніх заняттях ми розпочали з вами підготовку до спортивного туристського походу Мереф'янською ОТГ. Сьогодні наш маршрут починається від Нижньої Озеряни до села Яковівка. Для цього треба буде об'їхати місто північними околицями. На трасі багато цікавого. Це місця життя видатних людей, відомих не лише в Мерефі, Україні, а й в усьому світі. Це пам'ятники історії, природи, промислові підприємства тощо. Спортивна складова траси також змістовна – на маршруті багато спусків, підйомів, складних ділянок руху, лісові і польові дороги, вузькі стежки, густі зарості.

Завдання 1. Від Нижньої Озеряни маршрут проходить західними околицями міста, де є ряд місць, які варто було би відвідати. Проїхавши Мереф'янську школу №4, можемо потрапити на вулицю Спортивну. Тут провів свої дитячі роки видатний альпініст Сергій Бершов. В дитинстві у нього були проблеми із серцем, і лікарі заборонили йому займатися спортом. Однак Сергій учинив по-своєму і став активним спортсменом, через десять років лікарі не знайшли у нього жодних проблем із серцем. Сергій Бершов став дуже відомим скелелазом, альпіністом і лижником завдяки своїй неймовірній витривалості. Більш як 20 разів піднімався на «семитисячники» Радянського Союзу, 12 раз на сім «восьмитисячників» у Гімалаях. У складі збірних альпіністських команд здійснив складні сходження в

горах Швейцарії, Італії, США, Франції, ФРН, Непалу, Японії. З 1981 року - член штатної команди альпіністів Спорткомітету СРСР, після розпаду Радянського Союзу - член штатної команди альпіністів України і одночасно - її тренер. У 1982 році Бершов взяв участь у першій радянській експедиції на Еверест. Вночі 4 травня 1982 року в зв'язці із Михайлом Туркевичем вперше піднявся на найвищу вершину. За підсумками роботи першої радянської гімалайської експедиції йому, як і іншим членам команди, було присвоєно звання *Заслужений майстер спорту* і Майстер спорту міжнародного класу. За досягнення в альпінізмі нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора (1982), Дружби народів (1989), «За заслуги» III ступеня, «За мужність» II ступеня (1999). У 2004 році удостоєний звання «Почесний громадянин міста Харкова».

Питання: Як називається найвища вершина світу у Непалі, Тибеті та у всьому світі на честь керівника геодезичної служби Британської Індії?

№1	№2	№3
Непал	Тибет	У всьому світі

Еверест № _____ Джомолунгма № _____ Сагарматха № _____

Завдання 2. Далі маршрут подорожі пройде повз відомий в країні Артемівський спиртовий завод, який почав свою діяльність у 1840 році. Одним з власників заводу був з 1896 року Едуард Борткевич. Для розливу спирту в тару він побудував неподалік спиртзаводу Мереф'янський склозавод.

Його син став композитором за кордоном. З політичних причин творчість Сергія Борткевича була майже невідомою на экс-радянській Батьківщині у XX-му столітті. Однак, починаючи з 2000 року, поступово вона набуває широкого визнання в Україні завдяки диригентові та прихильникові Борткевича Миколі Сукачу і створеному ним симфонічному оркестрові «Філармонія». Через характер музичних творів композитора називають «останнім романтиком» та «українським Рахманіновим». Цікаво, що Сергій Борткевич – унікальний композитор, який написав для свого однорукого друга концерт для фортепіано з оркестром для лівої руки.

Питання: Традиційна продукція заводу – харчовий спирт. Яку продукцію почали виготовляти спиртзаводи України в умовах пандемії (в тому числі і Артемівський)? Позначте хрестиком(галочкою) варіант.

Дезінфікуючий засіб (сировину для антисептиків)	Настойку йоду	Метиловий спирт

Завдання 3. Після спиртзаводу можна зупинитися у центрі Артемівки, де у сквері стоїть дерев'яний хрест. На цьому місці існував дерев'яний храм Введення, збудований 1761 року відомим архітектором з Водолаги Якимом Погрібняком. Відомий дослідник української церковної архітектури Слобожанщини протоієрей П.Фомін відзначав, що ця церква – найдавніша церква українського стилю в краї.

Питання: Яким Погрібняк побудував ряд чудових храмів, в тому числі і дев'ятикупольний храм у місті Новомосковську, про який писав у своєму творі «Собор» видатний український письменник Олесь Гончар. Головним героєм якого твору для дітей письменниці з Нової Водолаги став сам архітектор Яким Погрібняк? Позначте хрестиком (галочкою) варіант.

О.Степаненко(Мардус) «Таємниця скрижалей»	А.Зінченко. «Артемівська перлина Якіма Погрібняка»	Г. П. Надхин «Церковные памятники Запорожья»

Завдання 4. Від центру Артемівки група прямуватиме вулицею імені Героя Радянського Союзу В.П.Мірошніченка в сторону Мереф'янського ліцею (Мереф'янської школи №5). Обов'язково зупинимося біля будівлі, де жив Герой до війни. Можна навіть поспілкуватися з його нащадками. А в школі навчалася видатна велогонщиця Ободовська Раїса, яка була Чемпіонкою світу в 1968 і 1969 роках.

Питання: Як називалася вулиця ім. В.П.Мірошніченка до 40-х років ХХ століття? Позначте хрестиком (галочкою) варіант.

вулиця Здоров'я	вулиця Освіти	вулиця Селянська

Завдання 5. Далі ми будемо прямувати лісовими дорогами до міста Південне. На південній окраїні варто зупинитися і поговорити про знаменитого вченого, що народився у Південному, Юрія Валентиновича Кнорозова, радянського історика та етнографа. У 1963 році вийшла узагальнююча монографія

Кнорозова «Писемність індіанців майя» з каталогом ієрогліфів та словником. Тобто наш земляк практично розшифрував древню писемність народу майя. Писемність майя називають ієрогліфами через схожість з ієрогліфами Стародавнього Єгипту. У цій системі знаки мовних складів відіграють важливу роль. У доколумбовому Новому Світі це була єдина система писемності, яка цілком представляла розмовну мову суспільства. Всього майанська писемність мала більш ніж тисячу різних символів, з невеликими відмінностями того чи іншого знаку або значення. Багато з них з'являються в текстах зовсім рідко або обмежені специфічними місцезнаходженнями. Загалом близько 500 символів було у використанні, приблизно 200, з яких (включаючи варіації), мали різне фонетичне або складове значення.

Питання: Які дві латиноамериканські країни нагородили нашого земляка орденом та медаллю за научний подвиг – розшифрування писемності народу майя, що мав високу культуру? Позначте хрестиком (галочкою) варіант.

Гондурас і Мексика	Мексика і Гватемала	Гватемала і Нікарагуа

Крупко М.Ф., керівник гуртків з пішохідного туризму запропонував своїм вихованцям **«Практикум зі спортивного пішохідного туризму під час карантину»**.

Запропонований питальник має ціль перевірки знань або їх поновлення зі спортивного пішохідного туризму, як похідного так і змагального. Форма проведення уроку – тестова. *Варіантів відповідей може бути три або чотири. Відповідно перший варіант – а, другий варіант – б, третій варіант – в, четвертий варіант – г.*

Питання 1. Яка максимальна кількість учасників дитячої туристської групи у пішохідному поході I категорії складності? Тут і надалі - позначте хрестиком (галочкою) варіант вірної відповіді.

а	б	в
12	15	20

Питання 2. Якого віку учні можуть брати участь пішохідному походу I категорії складності?

а	б	в	г
11 років	12 років	13 років	14 років

Питання 3. Яка протяжність пішохідного походу I категорії складності?

а	б	в	г
120 км	130 км	140 км	150 км

Питання 4. Який спортивний розряд виконає учасник після проходження пішохідного походу I категорії складності?

а	б	в
I юнацький	II дорослий	III дорослий

Питання 5. З допомогою якого вузла прикріплюються до мотузки при підйомі або спуску по крутому схилу?

а	б	в
Удавка	Штик	Схоплюючий

Питання 6. Яка повинна бути мінімальна товщина мотузки для організації страховки?

а	б	в
8 мм	10 мм	12 мм

Питання 7. В якому випадку учасникам походів і змагань **не** потрібно надівати брезентові рукавиці?

а	б	в
При організації страховки	При підйомі по мотузці	При укладанні колоди через річку з допомогою 2 мотузок

Питання 8. Який вузол використовується для зв'язування двох мотузок однакової товщини?

а	б	в
Академічний	Грепвайн	Буліль

Питання 9. Яка висота найвищої вершини України?

а	б	в
1880 м	2061м	2150 м

Питання 10. Яка найвища вершина Криму?

а	б	в
Чатир-Даг	Роман-Кош	Північна Демерджі

Питання 11. Яка довжина річки Сіверський Донець?

а	б	в
600 км	850 км	1100 км

Питання 12. Який острів найдовший в Україні

а	б	в
Хортиця	Зміїний	Джарилгач

Питання 13. Яка природна зона відсутня в Україні?

а	б	в
Ліс	Пустеля	Саванна

Питання 14. Який наказ регулює правила організації туристських подорожей та екскурсій?

а	б	в
№ 237	№ 1124	№ 1214

Питання 15. Яка з перерахованих дистанцій використовується у пішохідному туризмі?

а	б	в
Велоралі	Скельний маршрут	Смуга перешкод

Питання 16. Скільки учасників може знаходитися на одинарних перилах?

а	б	в
Один	Два	Три

Питання 17. Яка мотузка(діаметр) використовується для організації підйому по-спортивному?

а	б	в
6 мм	8 мм	10 мм

--	--	--

Питання 18. Який діаметр мотузки використовується для петлі схоплюючого вузла, якщо товщина перильної мотузки 10 мм?

а	б	в	г
5 мм	6 мм	8 мм	10 мм

Питання 19. Як потрібно триматися за мотузку при спуску по-спортивному?

а	б	в
Руки нижче вузла.	Вузол між руками.	Руки вище вузла.

Питання 20. Назвіть пристрій, який **не** можна використати для спуску по вертикальній мотузці.

а	б	в
Вісімка або «юшка»	Жумар	Вузол UIAA

Питання 21. Де відносно колоди над річкою кріпиться перильна мотузка?

а	б	в
Вище по течії	Нижче по течії	Над колодою

Питання 22. На якій ділянці траверсу потрібно рухатися в рукавицях?

а	б	в
Горизонт	Спуск	Підйом

Питання 23. Яка допускається довжина «вуса» при подоланні навісної переправи з використанням суддівської страховки?

а	б	в
До 1 метра	До 2 метрів	До трьох метрів

Питання 24. Яка повинна бути довжина «вуса» при переправі по подвійній мотузці?

а	б	в
До 1 метра	До 2 метрів	На витягнуту руку

Питання 25. Скільки мотузок потрібно для організації страховки при переправі через річку вбхід?

а	б	в
Одна	Дві	Три

Питання 26. Яка відстань між «вусами» страховочних мотузок при переправі вбхід?

а	б	в
Ширина річки	Половина ширини річки	Третина ширини річки

Питання 27. Як відносно перильної мотузки розміщується учасник, що переправляється через річку вбхід?

а	б	в
Зверху мотузки	Вище по течії	Ниже по течії

Питання 28. Як прикріплюється учасник до перильної мотузки, що переправляється через річку вбхід?

а	б	в
Схоплюючим вузлом	Ковзаючим карабіном	Ковзаючим карабіном та схоплюючим вузлом

Питання 29. Яка переправа вважається крутопохилою?

а	б	в
20 градусів	30 градусів	40 градусів

Питання 30. Який вузол називають «пруси́ком»?

а	б	в
Зустрічний	Булінь	Схоплюючий

Питання 31. Який вузол називають «морським»?

а	б	в
Удавка	Стремено	Прямий

Питання 32. Який із схоплюючих вузлів в'яжеться з допомогою карабіна?

а	б	в
Схоплюючий Прусика	Австійський схоплюючий (Маршалла)	Схоплюючий Бахмана

Питання 33. Назвіть вузол, у якому контрольний вузол в'язати необов'язково.

а	б	в
Вісімка	Булінь	Ткацький

Питання 34. Назвіть вузол для зв'язування двох мотузок різного діаметру.

а	б	в
Грепвайн	Бахмана	Брамшкотовий

Питання 35. Який пристрій можна використовувати при підйомі замість схоплюючого вузла?

а	б	в
Жумар	Вісімка	Вузол UIAA

Питання 36. Які вимоги до самостраховки страхуючого на технічних етапах?

а	б	в
На одинарних перилах	На подвійних перилах	В петлі

Питання 37. Переправа по колоді через річку першого учасника: де розміщується страхувальна мотузка відносно колоди?

а	б	в
Навпроти колоди	Нижче по течії	Вище по течії

Питання 38. Скільки учасників страхує першого туриста при переправі по колоді?

а	б	в
Один	Два	Три

Питання 39. До чого прикріплюється супроводжуюча мотузка на відповідних етапах?

а	б	в
До страхувальної системи	До поясу учасника	До блокування

Питання 40. До чого прикріплюється страхувальна мотузка на «гірських» етапах?

а	б	в	г
В перехрестя страхувальної системи на спині	Ковзаючим карабіном в бокову частину поясу страхувальної системи	До «вуса»	Спереді, вище вузла блокування страхувальної системи

Відповіді (правильні)на питання

(верхній ряд – № питання, нижній ряд – варіант відповіді)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
б	б	б	в	в	б	б	б	б	б

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
в	в	в	б	в	а	в	б	б	б

21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
б	б	б	в	б	б	в	б	а	в

31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
в	в	а	в	а	в	в	б	в	г

Серед закладів позашкільної освіти туристсько-краєзнавчого напрямку у впроваджені дистанційних форм навчання активно працює Чугуївський центр туризму та краєзнавств Чугуївської міської ради (директор Лисенко С.В.) Нижче наводиться фрагмент дистанційного заняття з вихованцями гуртка «Спортивний туризм» за темою «Спортивне орієнтування», розроблений педагогами центру туризму м. Чугуєва.

При підготовці до дистанційного заняття, за допомогою програми jigsawplanet можна створити макет карти зі спортивного орієнтування для її подальшого складання з пазлів. Програма jigsawplanet дає можливість створити карту з різною кількістю пазлів (рис. 1,2), завдяки цьому можливо звернути увагу та зацікавити різновікових учнів та вихованців з різним рівнем підготовки. Напередодні заняття карта розміщується в соціальній мережі Facebook. Далі, на основі даної карти, розроблюємо різноманітні завдання та надаємо їх у вайбер-групі вихованцям куди вони потім надсилають відповіді на них і де проходить спілкування.

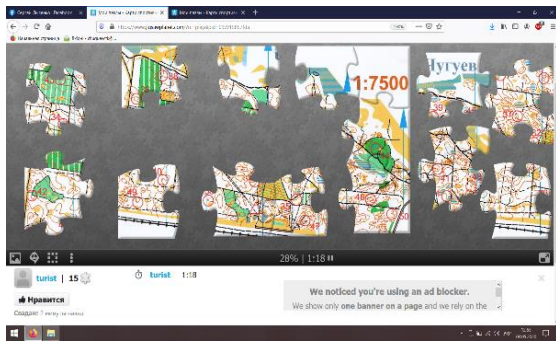

Рис.1. Карта з 12 пазлів

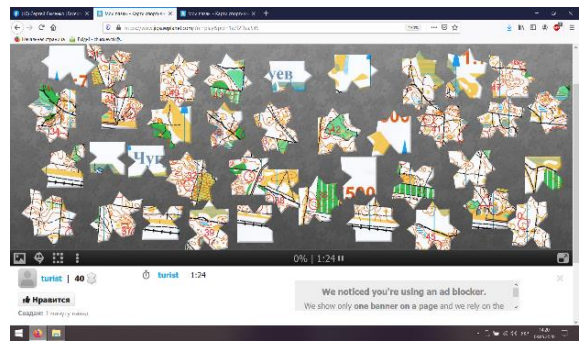
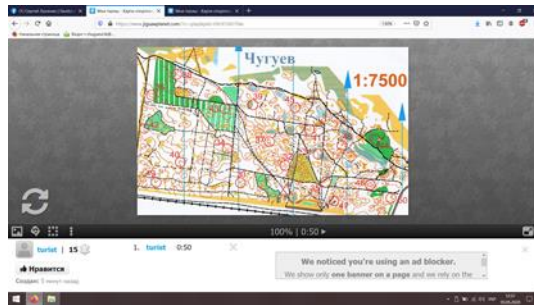

Рис.2. Карта з 40 пазлів

Фрагмент заняття з використанням карти спортивного орієнтування

Завдання - 1. Ознайомлення з картою.

Складіть карту з пазлів (12 та 40 фрагментів) і зафіксуйте час складання, який при реєстрації буде видно під картою або зробіть скрин-шот.

Завдання - 2. Повторення умовних знаків та легенд для карт спортивного орієнтування.

- Які КП знаходяться на легенді «яма», «воронка», «болото», «бугор» ?
- Дайте тестові відповіді на питання: «Який КП відповідає даній легенді?»:

<u>Яма</u> – 1	- № 48	<u>Бугор</u> – 1	- № 42	<u>Болото</u> – 1	- № 44	<u>Воронка</u> – 1	- № 40
2	- № 46	2	- № 40	2	- № 36	2	- № 48
3	- № 39	3	- № 34	3	- № 50	3	- № 45

Завдання - 3. Робота з картою: відстань та час руху по дистанції. Для виконання завдання необхідно мати складену з пазлів у програмі jigsawplanet (або роздруковану на принтері) карту, яка повинна мати розмір 17,5см x 11см:

- Використовуючи мірило даної карти визначити, яка відстань від «Старту» до КП №33, 38, 44, 49, 50.

- Визначити відстань і час проходження (якщо швидкість руху орієнтувальника 5 км/год) між КП №32 - №34, №34 - №36, №35 - №40.

Завдання. Тактична підготовка орієнтувальника до змагань «За вибором»:

- складіть оптимальний шлях (на вашу думку) проходження дистанції «За вибором» усіх 20 КП даної карти. У відповіді пропишіть порядок проходження КП;
- прорахуйте скільки часу було б необхідно для подолання цієї дистанції (швидкість руху 5 км/год).

Домашнє завдання: передивитись відеофільм в YouTube за посиланням

<https://www.facebook.com/100003153752579/videos/2842498809198550>

та ще раз опрацювати інформацію отриману на занятті та перевірити себе.

4.2. Організація дистанційного навчання з вихованцями гуртків краєзнавчого напрямку

Для краєзнавчого напрямку роботи КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» характерна менша кількість практичних занять на місцевості та майже повна відсутність обов'язкових фізичних вправ, тому заняття носять здебільшого теоретичний характер, що суттєво спрощує роботу даного напрямку у дистанційному режимі.

Так, у мережі Facebook, педагоги закладу викладають власні розробки занять за різними темами відповідно до офіційних програм навчання, а також матеріал для підготовки юних туристів-краєзнавців до конкурсів, туристсько-спортивних ігор, олімпіад та інших масових заходів закладу. Наприклад, керівник гуртків-методист Пристюк Н.П., окрім планів-конспектів власних занять гуртка «Історичне краєзнавство», розробила завдання до конкурсної програми обласного зльоту юних туристів-краєзнавців «Моя земля – земля моїх батьків», та до конкурсу «Відун» обласного етапу Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»). Усі розробки подані нижче.

План – конспект заняття «Вони рятували наші життя» гуртка за програмою «Історичне краєзнавство»

Мета: продовження ознайомлення вихованців з видатними діячами рідного краю, удосконалення навичок роботи з різними джерелами інформації, пошук

потрібної інформації в мережі Інтернету, створення **QR-кодів**, формування сталого інтересу до історії рідного краю, відчуття гордості за своїх славетних земляків.

Методи: пошуковий, практичний.

Тип заняття: комбіноване

Обладнання: мультимедійне обладнання та ноутбук.

Хід заняття

I. Організаційний момент (привітання, організація позитивного налаштування групи, перевірка підготовленості всіх технічних засобів та ілюстрацій).

Актуалізація опорних знань. Із запропонованого списку відомих харків'ян виберіть: спортсменів, письменників, художників, науковців.

спортсмени	художники	письменники	науковці

1.Павло Тичина 2. Юрій Поярков 3.Володимир Сосюра 4. Юрій Кнорозов
5. Яна Клочкова 6. Сергій Жадан 7.Павло Губенко 8. Володимир Вернадський,
9. Леонід Жаботинський 10.Зінаїда Серебрякова 11. Сергій Васильківський
12. Сергій Бершов 13. Дмитро Безперчий 14.Микола Барабашов 15.Дмитро Багалій.

(так має виглядати заповнена таблиця)

спортсмени	художники	письменники	науковці
2,5,9,12	10,11,13	1, 3,6,7	4,8,14,15

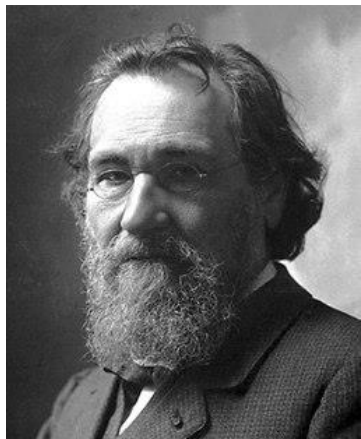
Мотивація. Сьогодні постійно робить виклики людству. Ми боремося за свою свободу і незалежність, робимо великі відкриття, досліджуємо природу (забруднюємо, а потім намагаємося врятувати її). А Всесвіт все надсилає нам нові випробування. На щастя, у людства, завжди є ті - хто врятує! Ті, хто без зброї ідуть у бій, ті, хто все життя досліджують і винаходять. Таких людей багато і Харківщина має ким пишатися. Але зараз, окрім війни і природних катаклізмів, ми маємо ще одне випробування. Віримо, що Харківщина, як і увесь світ, має героїв достойних своїх попередників і ми впораємося з цим викликом.

Завдання.

1. Розгляньте кроссенс і з'ясуйте про представників якої професії буде йти мова. Хто з цих людей вам відомий, що пов'язує їх з нашим містом?

2. Яка богиня зображена у центрі кроссенсу, які сучасні символи вона тримає у руках?

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Отже, в рамках теми нашого заняття **«Вони рятували наші життя»**, ми будемо говорити про відомих лікарів-харків'ян, які у минулому зробили великий внесок у розвиток світової медицини. Вони є достойним прикладом відданості і самопожертви.

Засвоєння нового матеріалу.

1. Чим уславилися ці люди?

Почнемо з основного елементу - богині, яка символізує здоров'я.

Гігієя, Гігея (грец. Υγιεία) — богиня здоров'я, дочка Асклепія й Епіоні. Гігією шанували поряд з Асклепієм (5 — 4 ст. до н.е). У грецькому мистецтві її зображували, як правило, разом з Асклепієм у вигляді молодої, вродливої дівчини з квітучим здоров'ям, що тримає в руках чашу, з якої годує змію (емблема медицини).

Як бачимо, доречно її зображення розміщено в центрі нашого кроссенсу, бо саме збереження здоров'я людей — це головне завдання, яке ставили перед собою герої нашої розповіді.

Пропоную створити інформаційні картки для створення QR-кодів про кожного з лікарів, представленого на кроссенсі.

Вихованцям важко буде розпізнати всіх осіб зображених на фото, тому можна використати підказки, або програму розпізнавання фотографій.

Підказки для розпізнання та пошуку в Інтернеті.

1. Один з трьох наших земляків, що став лауреатом Нобелівської премії. (*Мечников Ілля Ілліч*)

2. Був членом Нобелівського комітету. На честь цього діяча була названа хірургічна клініка і вулиця у Харкові. (*Трінклер Микола Петрович*)

3. Здійснив першу у світі операцію з пересадки внутрішнього органу живій людині, брав участь в бою під Крутами. (*Вороний Юрій Юрійович*)

4. Про цю людину у Харкові ходили легенди, для нього не існувало останньої години роботи, існував останній пацієнт. З цього приводу збереглися коментарі самого лікаря «Лікарі вмирають з двох причин: від голоду, або втоми. Я обираю другу причину». За його ініціативи в Харкові було відкрито «Відділення опікунства сліпих». (*Гіршман Леонард Леопольдович*)

6. Цього відомого діяча вважають прототипом професора Ф. Ф. Преображенського в повісті М. О. Булгакова «Собаче серце», на його честь названий Інститут проблем ендокринної патології та вулиця в Харкові. (*Данилевський Василь Якович*)

7. Про цю людину сміливо можемо сказати "Герой у білому халаті". Окрім своєї основної діяльності, під час окупації Харкова, рятував поранених та євреїв, звичайних харків'ян від вивезення на роботу до Німеччини. Ім'ям професора названо провулок у Харкові, де розташована лікарня № 9, а лікарні швидкої невідкладної допомоги в день її відкриття 20 травня 1977 року присвоєно його ім'я. (*Мещанинов Олександр Іванович*)

8. Ця надзвичайна жінка організувала одне з перших в Україні спеціалізоване відділення для інфарктних хворих а в більшості лікарень Харкова було створено спеціалізовані кардіологічні відділення. (*Любов Трохимівна Мала*)

9. Першовідкривач дистанційного ендопротезування, що стало проривом у судинній хірургії, за словами європейських лікарів він є «винахідником — першопроходцем та гігантом в судинній хірургії» (*Володось Микола Леонтіївич*)

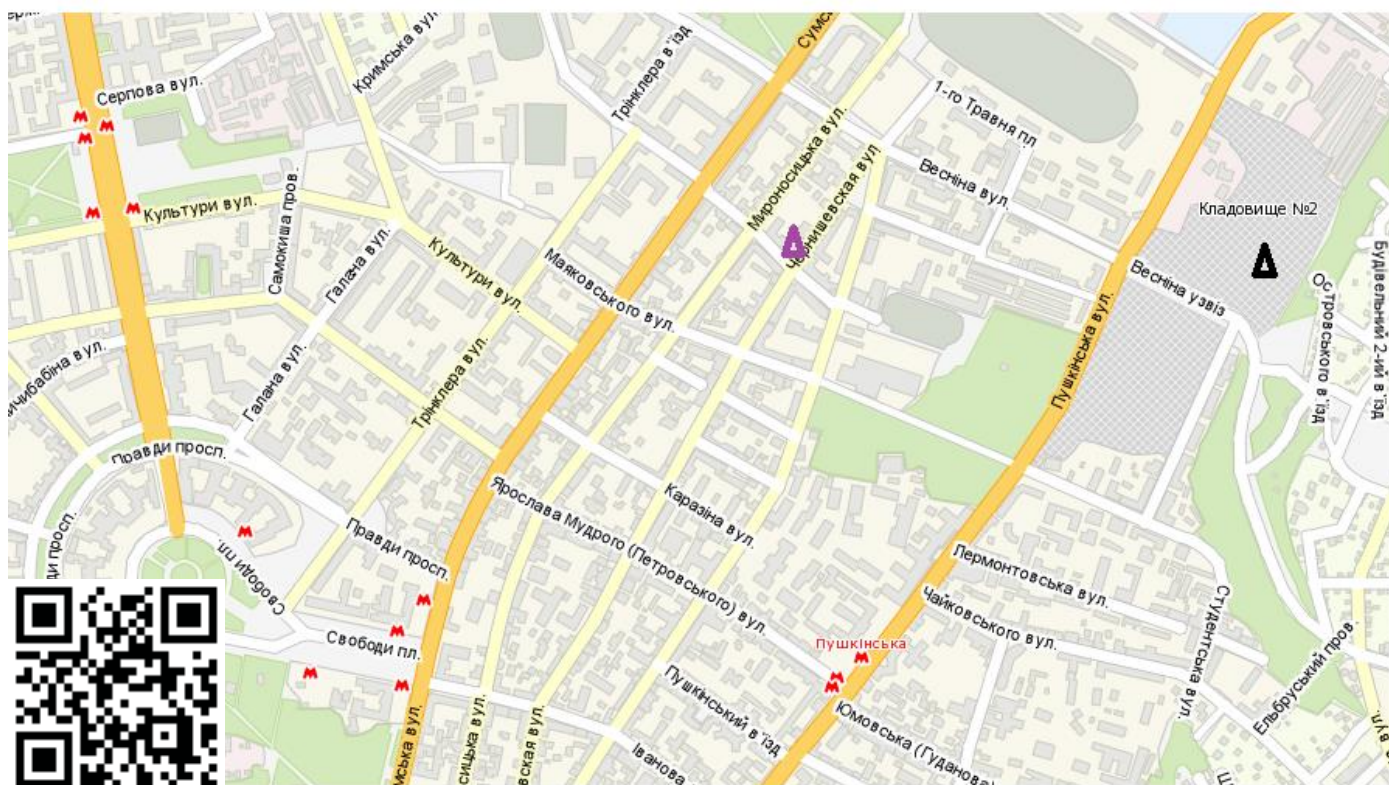
2. Вшанування пам'яті відомих лікарів - харків'ян.

Завдання.

1. Позначити на карті міста об'єкти пов'язані з життям та діяльністю відомих лікарів - харків'ян.

2. Створити QR-коди з цікавими фактами про вказаних вище осіб.

(Наприклад: об'єкти пов'язані з життям та діяльністю Л.Л. Гіршмана

Умовні позначки: — Харківська міська клінічна лікарня №14 імені Л.Л. Гіршмана. На її території у 2009 році було встановлено пам'ятник Л.Л. Гіршману.

 - місце поховання Л.Л. Гіршмана.

Підсумок заняття.

Як бачимо, Харківщина має ким пишатися. Окрім відомих вчених, військових художників, спортсменів, поетів та акторів ми маємо приклад, людей які своєю діяльністю доводили наскільки цінне людське життя.

Саме зараз всі наші надії ми покладемо на наших медиків, ми вдячні їм за їхню самовіддану працю! Бережіть себе!

Картка

учасника обласного зльоту юних туристів –краєзнавців
контрольно-залікова станція:

«ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО»

(молодша група)

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Команда

1. Коли почалася Друга світова війна:

А. 22 червня 1941р.; Б. 24 жовтня 1941р.; В. 1. вересня 1939р.; Г. 4. серпня 1941р

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2. Виберіть дату коли Харків був захоплений фашистськими військами:

А. 22 червня 1941р.; Б. 1. вересня 1939р.; В. 24 жовтня 1941р.; Г. 4 серпня 1941р.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3. Вкажіть хронологічні межі «другої» окупації м. Харкова:

А. 16. березня 1942р. - 23. серпня 1943р; Б. 22 червня 1941р.- 23 жовтня 1943р.;
В. 24. жовтня 1941р. -15. лютого 1943р.; Г. 16 березня 1943р. – 23 серпня 1943р.

А	Б	В	Г

4. Із запропонованих прізвищ відомих Харківських лікарів вкажіть прізвище лікаря, який жив у Харкові під час війни та допомагав пораненим радянським солдатам незважаючи на те, що місто було окуповано фашистами:

А. Гіршман Л.; Б. Трінклер М.; В. Мещанінов О.; Г. Данилевський В.

А	Б	В	Г

5. Вкажіть прізвище радянського воєначальника, який здійснював загальне керівництво операцією з остаточного визволення Харкова:

А. Жуков Г.; Б. Конєв І.; В. Голіков Ф.; Г. Рибалко П.

А	Б	В	Г

6. З назвою якого населеного пункту Харківщини пов'язане ім'я Петра Широніна:

А. Таранівка; Б. Соколове; В. Солоницівка; Г. Ков'яги.

А	Б	В	Г

7. 75 років тому біля с.Соколове тримала оборону третя рота чехословацького батальйону під командуванням надпоручика Отакара Яроша. У бою було знищено 16 німецьких танків, близько 400 солдат. Вкажіть дату описаної події:

А. лютий 1943р.; Б. березень 1943р.; В. жовтень 1941р.; Г. серпень 1943р..

А	Б	В	Г

8. Вкажіть назву населеного пункту, на території якого розташована висота, з якої здійснювалося загальне керівництво по визволенню Харкова:

А. Таранівка; Б. Соколове; В. Солоницівка; Г. Ков'яги.

А	Б	В	Г

9. Як називається місце масових розстрілів єврейського населення Харкова:

А. Дробицький Яр; Б. Бабин Яр В. Биківнянські могили; Сирецький концтабір.

А	Б	В	Г

10. Із запропонованого переліку назв вулиць м. Харкова виберіть ті, назви яких пов'язані з подіями Другої світової війни:

1. вул. І. Танкопія; 2. вул. В. Данилевського, 3. вул. М. Міхновського; 4. вул. О. Яроша,
5. вул. Е. Ахсарова; 6. вул. Д. Багалія; 7. вул. Л. Гіршмана.

11. Із запропонованих фотографій пам'ятників Харкова позначте ті, що присвячені подіям Другої світової війни

--	--	--	--	--

Кількість балів (максимум) _____
Штрафні бали _____
Підпис судді _____

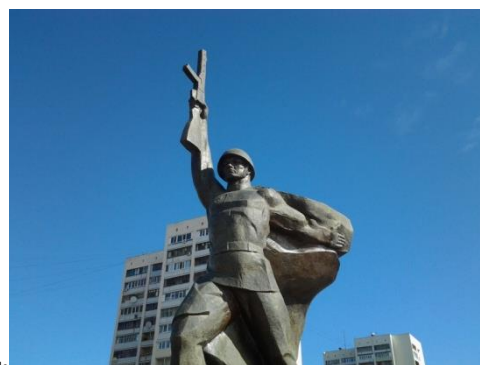
1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

Картка
учасника обласного зльоту юних туристів –красзнавців
контрольно-залікова станція:
«ІСТОРИЧНЕ КРАСЗНАВСТВО»
(старша група)

ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ

Команда _____

1. Коли почалася Друга світова війна:

А. 22 червня 1941р.; Б. 24 жовтня 1941р.; В. 1. вересня 1939р.; Г. 4. серпня 1941р

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2. Виберіть дату коли Харків був захоплений фашистськими військами:

А. 22 червня 1941р.; Б. 1. вересня 1939р.; В. 24 жовтня 1941р.; Г. 4 серпня 1941р.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3. Вкажіть хронологічні межі «другої» окупації м. Харкова:

А. 16. березня 1942р. - 23. серпня 1943р; Б. 22 червня 1941р.- 23 жовтня 1943р.;
В. 24. жовтня 1941р. -15. лютого 1943р.; Г. 16 березня 1943р. – 23 серпня 1943р.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4. Із запропонованих прізвищ відомих Харківських лікарів вкажіть прізвище лікаря, який жив у Харкові під час війни та допомагав пораненим радянським солдатам незважаючи на те, що місто було окуповано фашистами:

А. Гіршман Л.; Б. Трінклер М.; В. Мещанінов О.; Г. Данилевський В.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5. Вкажіть прізвище радянського воєначальника який здійснював загальне керівництво операцією з остаточного визволення Харкова: А. Жуков Г.; Б. Конєв І.; В. Голіков Ф.; Г. Рибалко П.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6. З назвою якого населеного пункту Харківщини пов'язане ім'я Петра Широніна:

А. Таранівка; Б. Соколове; В. Солоницівка; Г. Ков'яги.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7. 75 років тому біля с.Соколове тримала оборону третя рота чехословацького батальйону під командуванням надпоручика Отакара Яроша. У бою було знищено 16 німецьких танків, близько 400 солдат. Вкажіть дату описаної події:

А. лютий 1943р.; Б. березень 1943р.; В. жовтень 1941р.; Г. серпень 1943р..

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

8. Вкажіть назву населеного пункту, на території якого розташована висота, з якої здійснювалося загальне керівництво по визволенню Харкова:

А. Таранівка; Б. Соколове; В. Солоницівка; Г. Ков'яги.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

9. Як називається місце масових розстрілів єврейського населення Харкова:

А. Дробицький яр; Б. Бабин яр В. Биківнянські могили; Сирецький концтабір.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

10. У якому році у Харкові було створено сквер «Перемоги» з фонтаном «Дзеркальний струмінь»?

А. 1945р.; Б. 1953р.; В. 1946р.; Г. 1956р.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

11. Із запропонованого переліку назв військових операцій часів Другої світової війни виберіть ті, що проводилися радянськими військами на території Харківщини: (3б)

1. операція «Едельвейс»; 2. операція «Зірка»; 3. операція «Полководець Румянцев»
4.; Барвінківсько -Лозівська 5. операція «Іскра»; 6. операція «Кутузов»;
7. операція «Цитадель»

--	--	--

12. Із запропонованого списку радянських фронтів виберіть назви тих, які здійснювали остаточне визволення Харкова:

1. Воронезький фронт; 2. Центральний фронт; 3. Волховський фронт; 4. Брянський фронт; 5. Південно-Західний фронт; 6. Прибалтійський фронт; 7. Степовий фронт.

--	--	--

13. Із запропонованого переліку назв вулиць м. Харкова виберіть ті, назви яких пов'язані з подіями Другої світової війни:

1. вул. І. Танкопія; 2. вул. В. Данилевського, 3. вул. М. Міхновського; 4. вул. О. Яроша,
5. вул. Е. Ахсарова; 6. вул. Д. Багалія; 7. вул. Л. Гіршмана; 8. вул. О. Дерев'янка.

--	--	--	--

14. Розтавте події в хронологічній послідовності:

- А. Барвінківсько -Лозівська операція; Б. Початок Голокосту в Харкові; В. Білгородсько – Харківська наступальна операція; Г. Створення відділу з евакуації населення.

1				
2				
3				
4				

15. Із запропонованих фотографій позначте ті, що створені:

у період окупації міста	у період «першого визволення»	після другого визволення
		
1.	2.	
		
3	4.	
		
5.	6.	

16. Із запропонованих фотографій пам'ятників Харкова позначте ті, що присвячені подіям Другої світової війни:

--	--	--	--

1. 	2.
3. 	4.
5. 	6.
7. 	8.

Кількість балів (максимум) _____

Штрафні бали _____

Підпис судді _____

І. У завданнях 1-10, що мають по чотири варіанти відповіді, виберіть і позначте лише один правильний.

1. Який великий князь київський здійснив воєнний похід, позначений на карті?

- А) Святослав Ігорович
Б) Володимир Святославич
В) Ярослав Мудрий
Г) Володимир Мономах

А	Б	В	Г

2. Як називалось козацтво, яке проживало по хуторах і зимівниках Запорозької Січі?

- А) кошове; Б) паланкове; В) реєстрове; Г) нереєстрове.

А	Б	В	Г

3. Керівний склад Запорозької Січі, а пізніше й Гетьманщини — це:

- А) старшина; Б) компанійці; В) сердюки; Г) реєстрові козаки

А	Б	В	Г

4. Хто із цих козаків, якщо вірити народній пісні, проміняв жінку на тютюн та люльку?

- А) Петро Дорошенко, Б) Іван Сірко; В) Петро Сагайдачний; Г) Іван Богун

А	Б	В	Г

5. На якому з портретів зображено полковника?

А

Б

В

Г

А	Б	В	Г

6. Яка подія дала поштовх до створення Легіону УСС?

- А) початок Першої світової війни; Б) утворення Української Центральної Ради;
В) об'єднання українських політичних сил навколо ідеї незалежності України; Г) повалення царизму в Росії

А	Б	В	Г

--	--	--	--

7. Який підрозділ здійснював оборону гори Маківка в роки Першої світової війни?

«...здавалося, гора рухається, дихає пеклом. Так минала година за годиною. Це був третій пам'ятний день московського наступу на Маківку. Змагалися дві сили. Одна сказала: візьму будь-якою ціною, а друга відповіла: ні за яку ціну не віддам...»

А) Українських січових стрільців (УСС); Б) Української галицької армії (УГА);

В) Першого українізованого корпусу; Г) Полк ім. Б. Хмельницького.

А	Б	В	Г

8. Збройна боротьба військ УНР за незалежність України завершилася:

А) боєм під Крутами; Б) «Чортківською офензивою»;

В) «Київською катастрофою»; Г) Другим «Зимовим походом».

А	Б	В	Г

9. Хто очолив Листопадовий чин, в результаті якого утворилась Західноукраїнська народна республіка ?

А) Є. Петрушевич; Б) С. Петлюра; В) П. Скоропадський; Г) Д. Вітовський

А	Б	В	Г

10. Син якого українського письменника був організатором авіаційного полку Української галицької армії ?

А) Т. Шевченка; Б) М. Коцюбинського; В) М. Старицького; Г) І. Франка

А	Б	В	Г

11. Як поділяються військові звання в ЗС України?

А) на армійські та корабельні; Б) на спеціальні та звичайні;

В) на сержантські та офіцерські; Г) на офіцерські та солдатські.

А	Б	В	Г

12. Стрій, у якому військовослужбовці або підрозділи (машини) розміщені один (одна) за одним (одною) на дистанціях, установлених Статутом або командиром -

А) шеренга; Б) колона; В) похідний стрій; Г) розгорнутий стрій.

А	Б	В	Г

II. У завданнях 13-16 розташуйте історичні події, позначені літерами у правильній хронологічній послідовності.

13. Розташуйте події у хронологічній послідовності:

А) Проголошення ЗУНР; Б) Створення легіону Українських січових стрільців(УСС);

В) Прийняття І Універсалу Центральної Ради; Г) Зимовий похід армії УНР

1___, 2___, 3___, 4___.

14. Розташуйте події у хронологічній послідовності:

А)Татарбунарське повстання; Б) утворення ОУН; В) Ліське повстання Г) утворення УВО.

1___, 2___, 3___, 4___.

15. Установіть послідовність подій.

А) Створення Головної Української Ради (ГУР); Б) Брусиловський прорив;

В) Взяття Львова російськими військами; Г) Початок формування легіону Українських січових стрільців

1___, 2___, 3___, 4___.

16. Встановіть хронологічну послідовність обрання кошових отаманів Війська Запорізького:

А) Іван Сірко; Б) Кость Гордієнко; В) Яків Барабаш; Г) Петро Калнишевський

1___, 2___, 3___, 4___.

III. У завданнях 17-18 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених цифрами, доберіть один правильний варіант, позначений буквою. Поставте позначки в таблицях відповідей до завдань на перетині відповідних рядків (цифри) і колонок (букви).

17. Установіть відповідність:

- 1) Бій під Крутами
- 2) Перший зимовий похід
- 3) Повстання самостійників
- 4) Трикутник смерті
- 5) Чортківська офензива

- А) Липень 1917
- Б) Січень 1918
- В) Червень 1919
- Г) Осінь 1919
- Д) Грудень 1919 – травень 1920

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					
5					

18. Установіть відповідність між військовим званням та погонами

			
1	2	3	4
А) Бригадний генерал	Б) Молодший лейтенант	В) Генерал армії України	Г) Майор

	А	Б	В	Г
1				
2				
3				
4				

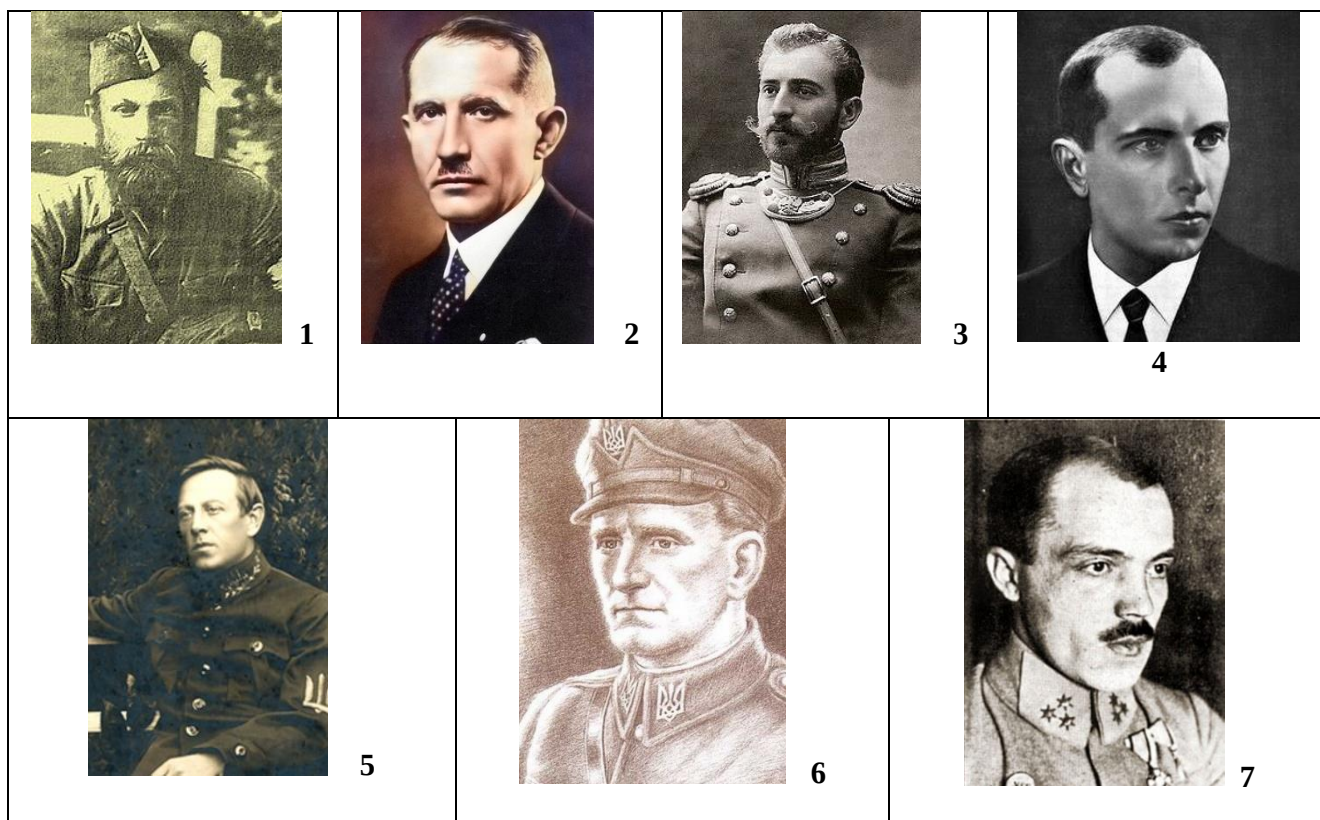
IV. Завдання 19-20 мають сім варіантів відповідей, серед яких лише три правильні. Виберіть три цифри, що позначають правильні відповіді

19. У яких боях Першої світової війни брав участь підрозділ Українських січових стрільців (УСС)?

1. узяття фортеці Перемишль
2. бій під Мотовилівкою
3. визволення Львова
4. оборона Карпатських перевалів
5. бій на горі Лисоня
6. похід у складі німецької армії на Лівобережну Україну
7. похід у складі австрійської армії на Правобережну Україну

--	--	--

20. Із запропонованих портретів історичних діячів виберіть тих хто НЕ приймав участь у подіях революції 1917-1921 рр.

--	--	--

Керівник гуртків Беліменко А.О. запропонував вихованцям гуртка «Юні археологи» список посилань на відео, що орієнтоване, в першу чергу, на молодше покоління, яке тільки починає свій науковий шлях у світ археології. Наведені нижче посилання на інтернет-ресурс відібрані з метою надання наукового вектору відбору відеороликів, що стосуються археології.

№ з/п	Назва відео	Посилання	Зміст
1	Что такое археология? Вопросы и ответы. Константин Пеляшенко	https://youtu.be/mMSphfJRhgU	Лекція присвячена найбільш частішим питанням в археології серед пересічних громадян.
2	Археологія як сенс життя.	https://youtu.be/_mAf4gSli_Q	Розповідь про досягнення видатного Харківського археолога Б.А. Шрамко.
3	Археологія України #2: Мисливці на мамонтів (част.1) Україна 15000 років	https://youtu.be/Q302cTA20rE https://youtu.be/RJRrerQFm-0	Відео складене з 3 частин, надає уявлення про різні аспекти життя людей доби палеоліту.

	тому. Експедиція Межиріч; (част.2). Як полювали на мамонта: зброя, тактика, культура; (част.3) житла та побут доби палеоліту; загибель унікальної Пам'ятки	https://youtu.be/YRATG2-TT-A	
4	Скіфія. Царство Курганів	https://youtu.be/LhNvelbx-Hc	Відео надає інформацію про різні аспекти скіфського життя на прикладі Більського городища.
5	Про що розповідає археологія. А.Івченко. Потойбічний світ ольвіополітів. ч.1;ч.2; ч.3;	https://youtu.be/w1NGYoqmNzQ https://youtu.be/dbWGC3R2U3M https://youtu.be/7lRf-9PvcUU	Відео складене з 3 частин, спираючись на археологічні знахідки, надає уявлення про різні аспекти вірувань мешканців Ольвії.
6	Про що розповідає археологія. М.Новіченкова. Рим і Понт. ч.1; ч.2; ч.3; ч.4	https://youtu.be/pel9Tt6d9gw https://youtu.be/UwumO_cCajM https://youtu.be/KX32qVEAiME https://youtu.be/5YZZK5UENwQ	Відео складене з 4 частин. У лекції піде мова про етапи і характер римської військової присутності у Північному Причорномор'ї. Розглядатимуться основні напрями зовнішньої військової політики Римської Імперії на Північному сході у I-IV ст. н.е. згідно з письмовими джерелами та даними матеріальної культури за матеріалами Боспору, Харакса, Херсонеса, Тири і Ольвії.
7	Археологія України #1. Підземна Софія Київська. Справжня археологія - що це і навіщо.	https://youtu.be/mMSphfJRhgU	Головні питання вступу до археології, дослідження Софії Київської та втрачений храм Святої Ірини. Нові риси легендарного міста часів Володимира та Ярослава.
8	Розкопки поблизу с.Верхній Салтів (2010 рік.)	https://youtu.be/SH3HOCfJ-NY	Репортаж МГ "Об'єктив" про археологічні розкопки за участі Харківського історичного музею, що проходили поблизу с.Верхній Салтів Вовчанського району Харківської області влітку 2010 р.

9	Втаємничений Харків. Те, що ми не бачимо. БуММ 14.04.2016.	https://youtu.be/eIwETPdP1sc	У доповіді будуть висвітлені питання проведення досліджень в умовах сучасного Харкова, співвіднесення даних розкопок із історичними подіями, важливості нумізматики у науковій атрибуції та інтерпретації, застосування інших дисциплін при вивченні матеріалів розкопок.
10	Антон Корвін-Піотровський про діяльність «Охоронної археологічної служби України»	https://youtu.be/r7e9rIaKkUA	Зміст відео відображено в самій назві. Загальна картина зберігає свою актуальність.

На офіційному сайті КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради у розділі «Дистанційна освіта» розміщені матеріали педагогів закладу щодо забезпечення неперервної дистанційної освіти для вихованців гуртків туристсько-спортивного та краєзнавчого напрямів. Керівник гуртків Кривоустов С.М. запропонував цікавий матеріал для самостійного вивчення вихованцями гуртка «Екологічне краєзнавство». Також дана розробка є елементом підготовки молоді до участі у зльоті юних туристів-краєзнавців.

Матеріали для вихованців гуртків «Екологічне краєзнавство»

Тема: «Методика вивчення ґрунтового розрізу»

*Матеріал підготовлено для
зльоту юних туристів-краєзнавців
(станція «Географія»)*

Ґрунт - самостійне природно-історичне органо-мінеральне тіло, що виникло у поверхневому шарі літосфери Землі в результаті тривалого впливу біотичних, абіотичних і антропогенних факторів, має специфічні генетико-морфологічні ознаки і властивості, що створюють для росту і розвитку рослин відповідні умови.

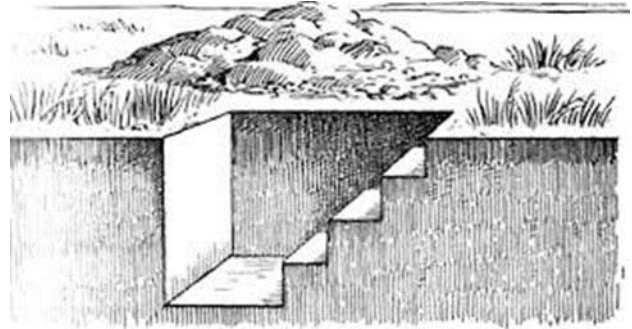
Ґрунт серед інших фізичних тіл землі живої (організми) та неживої (гірські породи та мінерали) природи займає особливе проміжне положення, будучи так званим «біокосним тілом природи».

У його складі беруть участь як мінеральні, так і органічні речовини, у тому числі велика група специфічних сполук — ґрунтовий гумус. Невід'ємну частину ґрунту — його живу фазу —

складають живі організми: кореневі системи рослин, тварини різного розміру, що живуть у ґрунті, величезна різноманітність мікроорганізмів.

Ґрунти утворюються з конкретних гірських порід, які називають материнськими. Такими породами найчастіше є осадові гірські породи: пісок, глина, лес тощо.

Для вивчення будови ґрунту і морфологічних ознак окремих його горизонтів викопують ґрунтові розрізи (ями) до глибини залягання материнської породи або до підґрунтових вод.

Передню стінку ями роблять прямовисною, а задню — східчастою, щоб зручніше було копати. Передню підчищають ножом, щоб краще виділити ґрунтові горизонти. Необхідно досліджувати стінку ями, яка добре освітлена сонцем. Для закладання ґрунтових розрізів доцільно використовувати вже готові шурфи, кар'єри, копанки, канали і подібні до них штучні заглибини. Треба тільки зачистити потрібну стінку лопаткою або ножом від обваленого ґрунту.

Описуючи ґрунт, відмічають послідовно всі помітні, різного кольору і будови горизонти, починаючи з верхнього. Виміри проводять від поверхні, яка служить нульовою відміткою.

Ґрунт описують за горизонтами, потужність яких старанно вимірюють складним метром або рулеткою і вказують цю величину після назви кожного горизонту

Досліджуючи кожен шар і горизонт, визначають:

- 1) індекс і назва горизонту;
- 2) потужність горизонту
- 3) забарвлення.
- 4) вологість.
- 5) механічний склад.
- 6) структуру.
- 7) новоутворення
- 8) включення.

9) чіткість вираження межі між горизонтами і ступінь різкості переходів одного горизонту в інший.

У ґрунтовому профілі виділяють генетичні горизонти і на основі генетичних ознак надають їм назву та умовні позначки (індекси або символи).

В Україні нині використовується символіка генетичних горизонтів, введена академіком О. Н. Соколовським. За цією індексацією кожен генетичний горизонт у профілі ґрунту позначається початковими латинськими літерами слів, які вказують на генезис і властивості горизонту.

Індексація і характеристика основних генетичних горизонтів:

Т — торфовий — складається більш ніж на 70% з рослинних решток різного ступеня розкладу.

ТН — торфово-перегнійний — складається зі спресованих гуміфікованих рослинних решток, має слабку пилювато-грудкувату структуру. Спостерігається на окультурених торфовищах.

ТС — торфово-мінералізований — складається із сильно подрібнених мінералізованих рослинних решток. Вони горохоподібні, гідрофобні. Пролягають на пересушених торфовищах.

Но — лісова підстилка — надґрунтовий поверхневий шар різного ступеня розкладу, лісовий опад.

Нд — дернинний — складається більше ніж наполовину з живих і мертвих коренів трав'янистої рослинності.

Н — гумусовий — горизонт акумуляції гумусу, який рівномірно забарвлює його у чорний колір і тісно пов'язаний з мінеральною частиною ґрунту, зернистої або грудкуватої структури.

Е — елювіальний — збіднений на органічні та мінеральні колоїди речовини внаслідок їх вимивання. Має ясно-сірі й білясті кольори, горизонтально-подільний;

І — ілювіальний — збагачений колоїдами (глинистими часточками і органічними речовинами).

Р — материнська порода — гірська порода, з якої утворився ґрунт.

Д — підстилаючи порода — порода, що залягає нижче материнської.

Перехідні горизонти позначаються змішаним символом, який складається із символів суміжних горизонтів :

Н Е — гумусово-елювіальний горизонт — характеризується тим, що в ньому разом з накопиченням гумусу відбувається гідроліз мінералів і частковий винос продуктів руйнування (колоїдів, солей тощо);

НІ — гумусово-ілювіальний — горизонт, у якому акумулюються органічні і мінеральні колоїди, солі, що вимиті з верхніх елювіальних горизонтів;

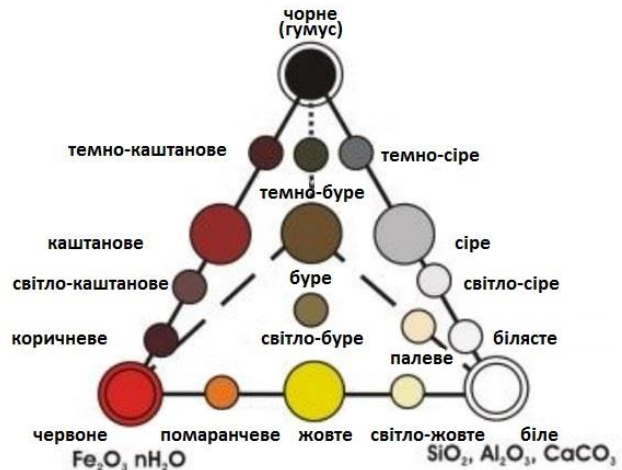
Майже всі ознаки, що виділяються в основних горизонтах, можуть проявлятися по-різному: в одних випадках — бути основними ознаками, а в інших — допоміжними, де вони проявляються в меншій мірі. У такому випадку їх позначають такими ж самими, але маленькими літерами і пишуть праворуч від основного символу, наприклад Не, Особливі властивості позначаються так: k — наявність карбонатів, ks — наявність легкорозчинних солей (Cl-, SO₄²⁻), g — наявність гіпсу; c — наявність соди, r — м'які Fe-Mn-конкреції, rt (n) — тверді Fe-Mn-конкреції, rk (kn) — карбонатні конкреції, qk — уламки щільних карбонатних порід, z — копроліти, червороїни, кротовини, n — орний горизонт, ag — насипні (рекультивовані) горизонти, m — ознаки пов'язані з осушенням, mo — ознаки пов'язані зі зрошенням, de(eol) — еолові наносні горизонти на поверхні ґрунту, dl — делювіальні наносні горизонти на поверхні ґрунту, al — алювіальні наносні горизонти на поверхні ґрунту.

Морфологічні ознаки

Зовнішній прояв властивостей ґрунту, його мінералогічного, хімічного, механічного складу тощо, які формуються унаслідок певних ґрунтових процесів.

Колір ґрунту - найважливіша морфологічна ознака. Нерідко назва ґрунту дається за кольором верхніх горизонтів: сірі лісові, чорноземи, буроземи тощо. За кольором ґрунту в першу чергу виділяють генетичні горизонти, так як багато реакцій і процесів, що протікають в них, пов'язані зі зміною кольору сполук, які утворюються і переміщуються. Забарвлення генетичних горизонтів залежить від їх хімічного і мінералогічного складу

Колір ґрунту та інтенсивність забарвлення дуже різноманітні. Забарвленість горизонту може бути рівномірною, однорідною або неоднорідною, плямистою, строкатою, язичкуватою, що пов'язано як з неоднаковою інтенсивністю процесів ґрунтоутворення, так і неоднорідністю розподілу речовини у ґрунтових горизонтах. Для більш точного визначення був складений трикутник кольорів.

За поєднанням та інтенсивністю забарвлення у трикутнику С. А. Захарова можна виділити 4 кольорних ряди ґрунтів:

перший - в якому змішані чорний і білий кольори, називають сірим, в нього входять чорний, темно-сірий, білястий і білий кольори; другий - де змішані чорний і жовтий кольори, називають бурим, в нього входять чорний, темно-бурий, бурий, світло-бурий і жовтий кольори; третій - в якому змішані чорний і червоний кольори, називають каштановим, до нього входять чорний, темно-каштановий, каштановий, світло-каштановий, коричневий і червоний кольори; четвертий - де змішані червоний і білий кольори, називають жовтим, в нього входять червоний, оранжевий, жовтий, світло-жовтий і білий кольори. Крім того, виділяють палевий колір як суміш світло-бурого і білого.

При описі горизонтів в першу чергу використовують перераховані кольори ґрунтів. Однак дуже часто одним словом колір охарактеризувати не вдається, і тоді використовують поєднання з двох слів, причому на перше місце ставлять відтінок, а на друге - основний колір, наприклад червоно-бурий, темно-сірий. При описі інколи зустрічаються і оригінальні кольори горизонтів, наприклад блакитні, сизі, зеленуваті (в глейових горизонтах).

При неоднорідному забарвленні вказують, що на фоні основного кольору виділяють плями, стрічки іншого кольору.

Вологість ґрунту Вологість ґрунту впливає на інтенсивність забарвлення, структуру ґрунту.

На дотик виділяють такі ступені вологості:

1. **сухий** – від дотику не відчувається свіжість, ґрунт утворює пил, темніє при додаванні води;
2. **свіжий** – від дотику відчувається свіжість (холоднуватість);, але рука не забруднюється, темніє при додаванні води;
3. **вологий** – волога на дотик не відчувається, але при стисненні в долоні утворює грудку, не темніє при додаванні води;
4. **сирий** – ґрунт липне і забруднює руки; при легкому стисненні в руці перетворюється у круту тістоподібну масу, вода не виділяється
5. **мокрый** – при стисненні у долоні виділяється вода, зі стінки розрізу точиться вода.

Гранулометричним складом ґрунту називається процентне співвідношення окремих механічних фракцій (піску, пилу, мулу), визначається

«Мокрим методом» (проба на „скачування”). Метод ґрунтується на пластичності ґрунтів, тобто на їхній здатності змінювати форму при механічній дії. Для цього зразок ґрунту зволожують невеликими порціями води, щоб надати йому м'яку пластичну тістоподібну консистенцію. Добре перемішують і розминають ґрунт пальцями, потім на долоні або фанерній пластинці скочують кульку та пробують рокотати її в шнур товщиною 3 мм. Якщо шнур утворюється нормально, то

потім звертають його у кільце діаметром біля 2– 3 см (звичайно, навколо пальця). Гранулометричний склад визначають користуючись такими показниками

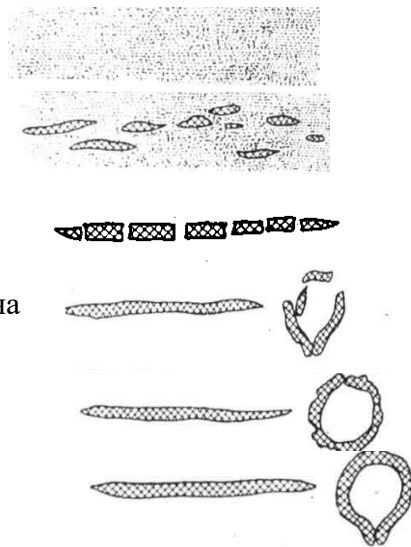
0 – пісок - скатати кульку або шнур не вдається;
1 – супісок - скочується у невеличку кульку, не скочується у шнур, при стискуванні між пальцями формуються сочевицеподібні коржі.

2 - легкий суглинок - скочується у короткі товсті циліндрики, ковбаски, які розтріскуються при згинанні.

3 - середній суглинок - середньо пластичний скочується у шнур діаметром 2- 3мм, але при звертанні в кільце розпадається на частини;

4 - важкий суглинок - скочується у тонкий, менше 2 мм шнур, який при згинанні у кільце дає тріщини;

5 - глина - скочується у довгий, тонкий, менше 2 мм шнур, який легко звертається у кільце без тріщини.

Наступний показник це - **Структура ґрунту** – характерна морфологічна ознака ґрунту в цілому і його окремих горизонтів. Під структурою розуміють сукупність різних за величиною, формою окремоті (агрегатів), на які здатний розпадатись ґрунт. Розрізняють три типи структур.

А – кубовидний тип структури:

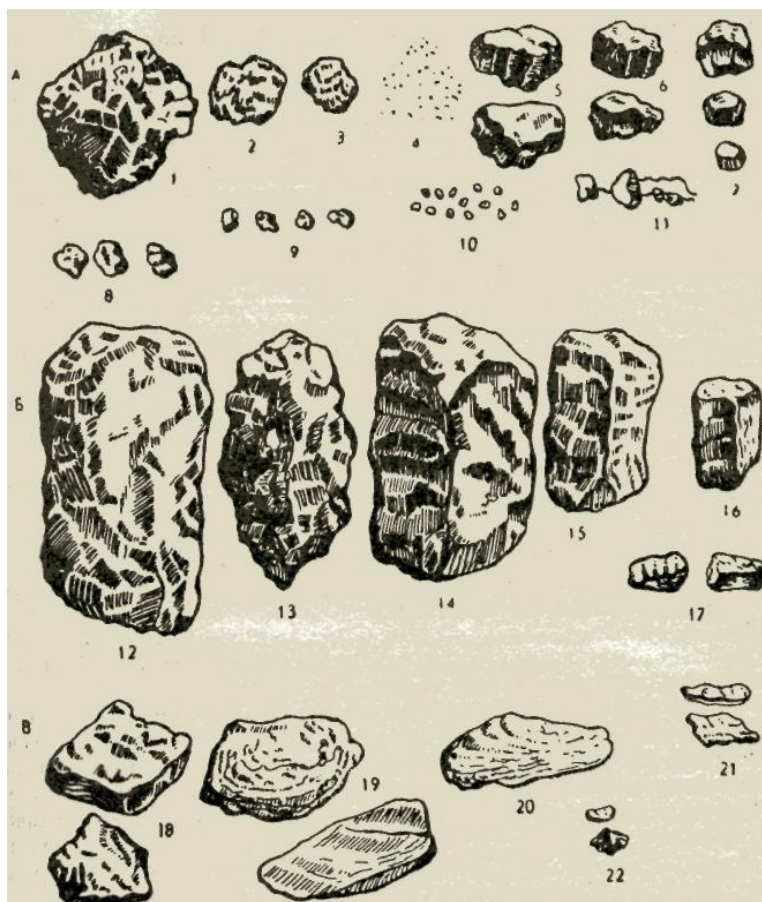
- 1 – великогрудочкувата.
- 2 – грудочкувата.
- 3 – дрібногрудочкувата.
- 4 – пилювата.
- 5 – великогоріхувата.
- 6 – горіхувата.
- 7 – дрібногоріхувата.
- 8 – великозерниста.
- 9 – зерниста. 10 – порошокниста. 11 – структурні окремоті, нанизані на корні;

Б – призмovidний тип структури:

- 12 – стовпчаста.
- 13 – стовповидна.
- 14 – великопризматична.
- 15 – призматична;
- 16 – дрібнопризматична.
- 17 – тонкопризматична;

В – плитовидний тип структури:

- 18 – сланцювата; 19 – пластинчаста; 20 – листовата; 21 – лускоподібна;
- 22 – дрібнолускувата

Тип І. Кубовидна структура

рівномірно розвинута по трьох осях. Грані та ребра слабо виявлені

І. Брилувата – невірна форма і нерівна поверхня 1. Крупнобрилувата >100мм 2. Дрібнобрилувата 100–50мм

ІІ. Грудкувата – невірна форма, нерівні круглясті та шорсткі поверхні

1. Крупногрудкувата 50–30мм 2. Грудкувата 30–10 мм 3. Дрібногрудкувата 10–0,5 мм 4. Пилувата <0,5

Грані та ребра добре виявлені

III. Горіхувата – більш-менш вірна форма, поверхня граней порівняно рівна, грані та ребра гострі 1. Крупногоріхувата >10 мм 2. Горіхувата 10–7 мм 3. Дрібногоріхувата 7–5мм

IV. Зерниста – більш-менш вірна форма, іноді кругляста з гранями то шорсткуватими та матовими, то гладкими та блискучими 1. Крупнозерниста (горіхувата) 5–3 мм 2. Зерниста (крупятчата) 3–1 мм 3. Дрібнозерниста (порошківата) 1-0,5мм

Тип II. Призмovidна структура

розвинута переважно по вертикальній осі Грані та ребра слабо виявлені

V. Стоvповидна – невірної форми зі слабо визначеними нерівними гранями і круглястими ребрами 1. Крупностовповидна >50 мм 2. Стоvповидна 50–30 мм 3. Дріностовповидна <30мм

Грані та ребра добре виявлені

VI. Стоvпчаста – вірної форми, з досить добре виявленими гладкими бічними вертикальними гранями, з круглястою верхньою основою («голівкою») і плоскою нижньою 1. Крупностовпчаста >50 мм 2. Стоvпчаста 50–30 мм 3. Дріностовпчаста <30мм

VII. Призматична – з рівними, часто глянцеvими поверхнями, з гострими ребрами 1. Крупнопризматична >50 мм 2. Призматична 50–30мм 3. Дрібнопризматична <10 мм 4. Олівцева – при довжині відокремлень

Тип III. Плитовидна структура

розвинута переважно по двох горизонтальних осях

VIII. Плитчаста – шарувата з більш-менш розвинутими «площинами спайності», часто різного забарвлення і різного характеру поверхні

1. Сланцювата >5мм 2. Плитчаста 5–3мм 3. Пластинчаста 3–1 4. Листувата <1мм.

IX. Лускувата – з порівняно невеликими, інколи зігнутими горизонтальними площинами спайності і часто з гострими ребрами (деяка схожість з лускою риби) 1. Шкаралупувата >3мм 2. Груболускувата 3–1мм 3. Дрінолускувата <1мм

Брилиста структура притаманна глинистим, болотним ґрунтам; грудкуvато-зерниста – гумусовим і перехідним горизонтам чорноземів, каштанових ґрунтів; горіхувата і призматична – ілювіальним горизонтам підзолистих і підзолистих ґрунтів; стовпчаста і призматична – солонцевим горизонтам; плитчаста, пластинчаста, листувата – елювіальним горизонтам підзолистих, солонцюватих, такироподібних ґрунтів. У природі структура ґрунту частіше буває змішаною.

Наприклад, грудкуvато-зерниста, горіхувато-призматична. У такому випадку останнє слово у складній назві означає кількісну перевагу призматичних агрегатів

Склад – зовнішнє виявлення щільності й пористості ґрунту. За будовою розрізняють ґрунти:

злиті – характеризується дуже щільним приляганням часток, що нерідко утворюють зцементовану масу, ніж у ґрунт не входить, копати яму лопатою майже неможливо, доводиться використовувати лом.

щільні – потребують значних зусиль для вдавнення ножа в ґрунт, лезо ножа входить тільки на 5–6 см.

рихлі – ніж входить на всю довжину леза (15–20 см) з помітним зусиллям.

пухкі – частки не пов'язані друг з другом, ґрунтова маса є сипучою, ніж легко проникає до рукоятки, яма копається легко.

Новоутворення являють собою локальні скупчення в масі ґрунту речовин різної форми та хімічного складу, які є наслідком ґрунтотворного процесу. Розрізняють хімічні й біологічні новоутворення.

Хімічні новоутворення поділяються на вицвіти й нальоти (хімічні речовини виступають на поверхні ґрунту або на стінках розрізу у вигляді тонкої плівочки); кірочки, примазки, затьоки на зрізі ґрунту або стінках шпарин (хімічні речовини утворюють прошарки невеликої товщини); прожилки і трубочки (речовини займають ходи черв'яків або коренів, пори та шпарини ґрунту); конкреції та стягнення (скупчення різних речовин кулястої форми); прошарки (речовини скупчуються у великій кількості, просочуючи окремі шари ґрунту).

Виділяються у вигляді:

а) нальоту, який надає ґрунту «сивини»
б) псевдоміцелію (карбонатної плісняви) — скупчення дуже тонких голчастих кристалів CaCO_3 , MgCO_3

в) білозірки – плям кулястої форми діаметром до 1–2 см, з різко окресленими краями

г) журавчиків — щільних скупчень карбонатів кальцію й магнію різної форми і розмірів

д) дутиків — пустих всередині кулястих скупчень карбонатів;

Накопичення окислів і гідратів заліза й мангану

За формою розрізняють:

а) нальоти, плівки і вицвіти бурого й темно-бурого забарвлення, які утворюються на поверхні структурних окремоостей або на стінках шпарин.

б) примазки, плями, натьоки різного забарвлення й відтінку (вохристі, брунатно-бурі, чорні тощо),

псевдофібри (тонкі (до 1 см) скупчення Fe – в товщі пісків),

ортзанди (скупчення Fe у вигляді прошарків 1–3 см),

ортштейни (дуже щільні залізисті плити, які утворюються при дуже сильному контрасті окисно-відновних процесів) у піщаних ґрунтах і породах («тигрові» піски)

г) залізисті трубочки – накопичення сполук заліза по ходах коренів

д) конкреції й бобовини – накопичення сполучень заліза і мангану кулястої форми величиною від дрібного зерна до волоського горіха

е) залізо-манганцеві пунктації – розкидані темно-бурі або чорні цяточки на стінках розрізу.

Накопичення кремнезему у вигляді білястої борошністої присипки, прожилок і накопичень кулястої форми в порах, а також у вигляді затьоків, язиків та кишень у верхній частині ілювіального горизонту, що надходять туди з елювію.

Біологічні новоутворення (тваринного і рослинного походження) можуть мати такі форми: черворіни – хвилясті ходи-канальці черв'яків; копроліти – екскременти дощових черв'яків у вигляді невеликих клубочків. Це шматочки землі, що пройшли крізь травний апарат черв'яків і просочені (склеєні) їх виділеннями; кротовини – пусті та заповнені ходи риючих тварин (ховрахів, байбаків, кротів тощо); кореневими – згнилі великі корені рослин.

Скипання ґрунту від соляної кислоти. Під час морфологічного опису ґрунту визначають наявність у ґрунтовому профілі карбонатів, які можна побачити, зробивши пробу на закипання ґрунту з 10% розчином HCl . Скипання буває: сильне, середнє, слабке і відсутність скипання.

Включеннями називаються різні відокремлені тіла, розташовані в масі ґрунту, утворення яких не пов'язане з ґрунтотворним процесом. Це корені та інші частини рослин різного ступеня розкладу (кореневища, цибулини, заорані пожнивні залишки і гній, залишки лісової підстилки); черепашки і кістки тварин, валуни, уламки гірських порід, шматочки цегли, вугілля, скла, заліза тощо.

Перехід одного горизонту до іншого визначають за забарвленням, структурою, складанням, новоутворенням і гранулометричним складом. За ступенем виразності лінія переходу між горизонтами буває: різкою – коли смуга зміни одного забарвлення іншим становить менше 2 см, ясною – 2-5 см, поступовою – більше 5 см.

Заповнивши таблицю по визначнику визначаємо тип ґрунту.

Керівник народознавчих гуртків Коваленко М.Л. представила для ознайомлення розробку майстер-класу у вигляді презентації PowerPoint про дуже цікаву нині у народознавстві техніку декупажу.

Слайд 1

Оздоблення виробів технікою Декупаж

Майстер- клас розробила керівник
народознавчих гуртків Коваленко
Майя Леонідівна.

Слайд 2

Оздоблення виробів технікою Декупаж

- Освоївши техніку декупажу, можна з легкістю створювати оригінальні і неповторні предмети декору. Ніякі, навіть найдорощі або модні речі не замінять предмети, створені своїми руками. Нехай вони будуть не такими витонченими або професійними, зате в них буде присутній частинка вас і вашої любові.
- Зараз існує безліч видів рукоділля і різних технік, до одних з найбільш популярних можна віднести декупаж. Це особливий спосіб декорування, який створює на поверхні ефект розпису. Декупаж має багатовікову історію. З його допомогою ще в 12 столітті найбільш досвідчені майстри створювали неперевершені шедеври.
- Декупаж дозволяє перетворити будь-які, навіть найпростіші предмети або поверхні, в оригінальні та незабутні. Використовуючи цю техніку можна декорувати як маленькі коробочки, так і громіздкі меблі, як дерев'яні, так і скляні, пластикові, паперові або навіть тканинні поверхні.
- Основи декупажу дуже прості – це свого роду аплікація, яка робиться з декупажних карт, спеціальних або звичайних серветок з красивими зображеннями, етикеток, листівок, тканин з малюнками та багато чого іншого. Крім цього для роботи вам будуть потрібні ще деякі матеріали та інструменти.

Слайд 3

Матеріали для декупажу

- **Клей.** Можна використовувати спеціальний клей, призначений саме для декупажу або звичайний ПВА.
- **Грунтівка.** Вона вам буде особливо необхідна, при виконанні декупажу на дереві. Дана речовина не дасть фарбі вбрисатися в дерев'яну поверхню. Для цих цілей цілком підійде будівельна акрилова грунтівка. Для вирівнювання поверхонь варто обзавестися акриловою шпателькою. Все це можна знайти в звичайних будівельних магазинах. На інших поверхнях, як ґрунт для декупажу, нерідко використовують звичайну білу акрилову фарбу або не розведений водою ПВА.
- **Кісточки.** Вони необхідні для нанесення клею, фарби, лаку і т.п. Кісточку краще підбирати плоскі і синтетичні, так як натуральні часто линяють. Їх розмір може бути різним, залежно від того, які роботи ви будете виконувати, але, як показує практика, найчастіше задіюються №10, 8 і 2.
- **Фарби.** Вони вам знадобляться для оформлення фону, промальовування деяких деталей, створення різноманітних ефектів. Краще всього використовувати акрилові. Вони мають велику кількість різних відтінків і прекрасно лягають на самі різні поверхні. Такі фарби водорозчинні, тому до висихання їх цілком можна змити водою. Щоб отримати напівпрозорі відтінки, до них додають спеціальні розріджувачі. Як альтернативу акриловим фарбам, можна придбати просту білу водоемульсійну фарбу і до неї необхідні пігментні кольори.

Слайд 4

Заготовки для декупажу. Тут все обмежується тільки вашою фантазією. Можна використовувати пляшки, підноси, дерев'яні шкатулки, квіткові горщики, вазы, рамки, дзеркала, абажури і багато іншого.

- **Лак.** Він необхідний для захисту предметів від впливу зовнішніх факторів. Лаком предмет покривають на початковому етапі роботи і в кінці. Для декупажу найкраще використовувати алкідні або акрилові лаки. Для фінішного покриття дуже зручно застосовувати аерозольний лак, який продається в автомобільних магазинах. А ось для створення кракелюр доведеться придбати спеціальний лак.
- **Ножиці.** Щоб не зіпсувати картинку, ножиці варто підбирати добре заточені з м'яко рухаючимися лезами.
- **Допоміжні інструменти.** Для спрощення роботи варто обзавестися губкою, яка стане в нагоді для фарбування великих поверхонь, також вони допоможуть вам створювати різноманітні ефекти. Валиком буде зручно приклеювати великі або щільні картини. Крім того вам можуть стати в нагоді зубочистки, ватяні палички, зубна щітка, малярний скотч, наждачний папір, а також фен, який дозволить швидше висувувати фарби або лак.

Слайд 5

Декупаж – техніка виконання

- В першу чергу слід підготувати поверхню предмета, який ви збираєтеся декорувати. Якщо вона пластикова або дерев'яна, її варто обробити наждачним папером. Потім необхідно нанести шар ґрунтівки: ПВА або акрилову фарбу. Якщо ви робите декупаж на склі або кераміці, поверхні предметів потрібно знежирити, для цього можна скористатися ацетоном.
- Поки поверхня сохне, виріжете з серветки потрібний візерунок. Робити це необхідно якомога точніше. Після цього відділити два нижніх однотонних шари паперу, у вас повинен залишитися тільки верхній кольоровий.
- Далі картинку слід приклеїти. Зробити це можна кількома способами:
- Нанести клей на поверхню, прикласти зображення і обережно його розгладити;
- Прикласти зображення до поверхні і зверху нанести на нього клей, це необхідно робити дуже обережно, щоб не розтягнути або не порвати картинку;
- Покрити клеєм виворотну сторону зображення, а потім прикласти його до поверхні і розгладити.
- Щоб уникнути утворення зморшок на папері, ПВА можна трохи розвести водою. Розгладжувати зображення або наносити на нього клей рекомендується з центру до країв. Після того, як зображення висохне, покрийте виріб кілька разів лаком.

Слайд 6

Ваза з конваліями

Для виробу потрібно: скляна ваза, серветки, стрази (за бажанням), емаль білого кольору, клей ПВА та "секунда", автолак, ножиці.

Слайд 7

Вазу обрати будь якої форми

Вазу знежирити м'яким засобом або спиртом.

Слайд 8

Вирізати квіти вільної форми. Відділити один шар серветки.

Слайд 9

Викладати елементи на папері. Обвести контури олівцем, позначивши на малюнку "верх" та "низ".

Слайд 10

Вирізати по контуру малюнок. Вставити мотиви в вазу. Закріпити скочем, щоби бачити малюнок ззовні.

Слайд 11

Щільно покрити білою емаллю вазу ззовні. Дати висохнути.

Слайд 12

Розвести клей ПВА водою та приклеїти на вазу мотиви конвалій .
Закріпити автолаком.

Слайд 13

За допомогою клею "Секунда" прикріпити стрази, імітуючи краплі води.

Слайд 14

Дощечка в стилі мозаїки.

Нам потрібно: дощечка, білий акриловий ґрунт, клей ПВА, 4-5 дисків (порізати ножицями), серветка з великим малюнком, клей "момент".

Слайд 15

Всі матеріали можна придбати в будівельних магазинах, або у відділах для художньої творчості.

Слайд 16

На заґрунтовану дошку, за допомогою клею "Секунда" кріпимо шматочки диска. Залишаємо між деталями відстань для фактурності малюнка.

Слайд 17

Грунтуємо всю поверхню акриловим грунтом . Даємо висохнути та шліфуємо дрібною наждачкою.

Слайд 18

Накладаємо верхній шар серветки , кріпимо за допомогою клею ПВА.

Слайд 19

Готовий виріб покриваємо лаком. Приносимо на виставку .

Слайд 20

Контрастною за кольором фарбою гуаш промальовуємо відстань між дисками.

Керівник гуртка-методист, Астапова Т.М. запропонувала для ознайомлення власну статтю, у якій доступно та дуже детально описує можливості інструменту **GOOGLE CLASSROOM**, що є незамінним помічником у дистанційному навчанні як для педагогів, так і для здобувачів освіти. Ця платформа допомагає створювати і впорядковувати завдання, виставляти оцінки, коментувати і організовувати ефективне спілкування з учнями, вихованцями гуртків в режимі реального часу або в режимі дистанційного навчання. Підходить для закладів вищої, позашкільної, загальної середньої, профтехосвіти – тобто є універсальною.

МОЖЛИВОСТІ ПЛАТФОРМИ GOOGLE CLASSROOM У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Астапова Тетяна Миколаївна, керівник гуртка-методист Комунального закладу
«Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

Коли найбільш актуальною проблемою дистанційного навчання стало: як працювати з вихованцями гуртків на відстані та не втратити звичної ефективності?, одним із найкорисніших додатків для роботи з дітьми, що створює інтерактивне онлайн-середовище, став Google Classroom. Ця безкоштовна інтерактивна платформа об'єднує корисні сервіси Google організовані спеціально для навчання. Сьогодні вона як ніколи актуальна та популярна, адже учням на карантині потрібно вчитися, а Google Classroom має все для того, щоб це забезпечити.

Google Classroom доступний скрізь, де є інтернет. Google Classroom – хмарний сервіс, на платформу можна зайти на комп'ютері в будь-якому браузері, а також з мобільних пристроїв на базі Android і Apple iOS.

За наявності комп'ютеру, ноутбуку або мобільного пристрою з доступом до інтернету, можна будь-якої хвилини долучитися до онлайн-середовища. Власники комп'ютерів можуть знайти вкладку «Клас» натиснувши квадрат у правому верхньому куті браузера Google Chrome, а власники телефонів мають окремо встановити безкоштовний додаток через магазини «Play Market» чи «App Store».

Перейшовши у вкладку, потрапляємо в робочий кабінет. Натиснувши кнопку «+» у правому верхньому куті, можна, додати віртуальний клас (або, у нашому випадку, гурток закладу позашкільної освіти). Заповнивши назву групи одразу ж отримуємо можливість додавати до неї учнів шляхом надсилання коду або посилання (на електронну пошту).

Google Classroom можуть використовувати люди з повним і частковим порушенням зору – для них передбачені програми читання з екрана. Наприклад, для пристроїв iOS створений VoiceOver, а для Android – TalkBack.

Google особливо уважно ставиться до безпеки інформаційного простору: у Google Classroom немає реклами, а всі розміщені матеріали не можуть бути використані в комерційних цілях.

Google Classroom має три основні вкладки, завдяки яким відбувається керування навчанням – стрічка (або потік), завдання і люди.

Вкладка «Стрічка» фактично є аналогом стрічки з соцмереж. Тут можна:

- писати повідомлення,
- надсилати відео, посилання і світлини,
- створювати завдання.

Учні можуть коментувати матеріали, чи просто спілкуватись один з одним. Саме тут відбуватиметься основна комунікація з дітьми.

Оскільки це сервіс Google – платформа інтегрована з Google Документами, Google Диском та електронною поштою, це дає змогу розміщувати відео, тексти та картинки, тому стає доступним весь арсенал інтерактивних методів навчання.

Назву, опис, розділ, аудиторію і тему можна в будь-який час змінити. Усі матеріали автоматично додаються в папки на Google Диску.

Щоб додати матеріали курсу, необхідно перейти на вкладку «Завдання». Об'єкти на цій сторінці можна групувати за темами, а також розташовувати в зручному порядку. Тут варто прикріпляти візуальні матеріали, адже «краще один раз побачити, ніж сто разів почути». Так, підбираючи зображення для презентацій, тематичних досліджень важливо працювати як редактор: яке одне, два чи навіть група зображень дійсно розкажуть історію? як можна використати текст, щоб посилити враження від зображення? Короткий підпис, а не цілий абзац, допоможуть зображенню з текстом дійсно запрацювати, як треба. Якщо власних зображень обмаль, можна скористатися фотобанками, переглянути творчу спільноту на Flickr. Але обов'язково необхідно перевіряти, які дані про автора повинні бути вказані. Особисто мені подобається, коли люди зазначають, що робота моя, тому я також завжди вказую авторів чужих творів.

Ще один корисний ресурс під час підготовки презентацій – TheNounProject.com. Це величезна бібліотека маленьких значків та ілюстрацій. Вони просто неймовірні і обов'язково стануть чудовим ресурсом у підготовці до віртуальних занять гуртків.

Форматів перевірки знань кілька: опитування, тест інші. Можна дати додаткові інструкції в прикріплених файлах або створити запитання з кількома варіантами відповіді (Google Форми). Учні можуть переглядати завдання в стрічці, календарі курсу, на сторінці «Список справ». Буде видно, які завдання призначені, які ще не виконані, які завершені. При цьому вихованцю гуртка може бути призначено індивідуальне завдання – це зручно для мотивації чи заохочення, адже вербальне оцінювання («Молодець!», «Гарно виконане завдання!») – є одними з основних стимуляторів для здобувачів позашкільної освіти.

У вкладці «Люди» можна побачити всіх присутніх онлайн. Саме тут можна знайти конкретну особу та надіслати їй персональне повідомлення. Бажано попросити учнів заповнити профіль, вписавши ім'я, поставивши власне фото – так буде простіше орієнтуватися.

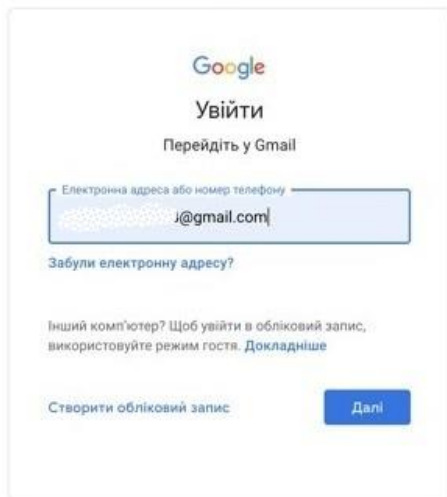
Використовуючи Google Classroom, є змога надсилати навчальні матеріали всім учням одразу, дистанційно; планувати час розсилки завдань; створювати анкетні опитування; налагоджувати невидиме для інших учнів індивідуальне спілкування з більш сором'язливими дітьми тощо.

Додаток є безкоштовним, також він захищений від втрати інформації (всі дані копіюються на Google Диск), та проникнення сторонніх осіб. А ще він неймовірно простий і зручний, завдяки чому і здобув популярність.

Основні елементи алгоритмів роботи з Google Classroom використані з матеріалів платформ «Освіторія», (<https://osvitoria.media>), НУШ (<https://nus.org.ua>), освітнього проекту «На Урок» (<https://naurok.com.ua>).

Також на рисунках представлені фрагменти сторінки дистанційного навчання для вихованців гуртка «Географічне краєзнавство».

Щоб увійти в Google, використайте акаунт:

Google

Увійти

Перейдіть у Gmail

Електронна адреса або номер телефону

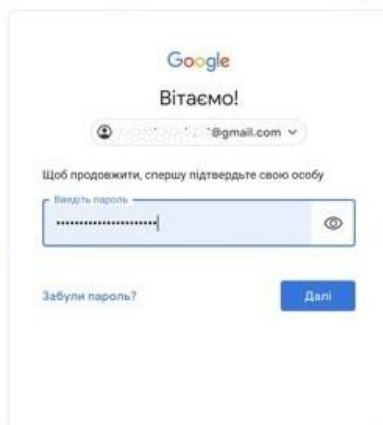
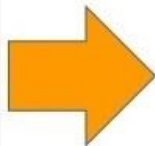
...@gmail.com

Забули електронну адресу?

Інший комп'ютер? Щоб увійти в обліковий запис, використовуйте режим гостя. Докладніше

Створити обліковий запис

Далі

Google

Вітаємо!

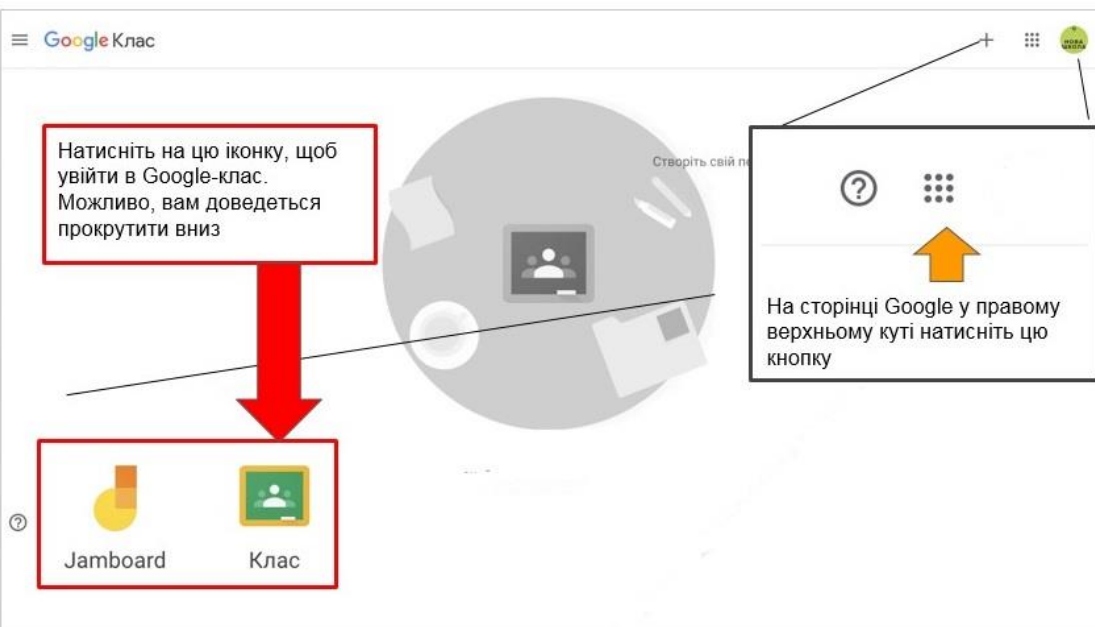
Щоб продовжити, спершу підтвердьте свою особу

Введіть пароль

Забули пароль?

Далі

Якщо ви забули адресу своєї електронної пошти або пароль, зверніться по допомогу до вашого адміністратора.

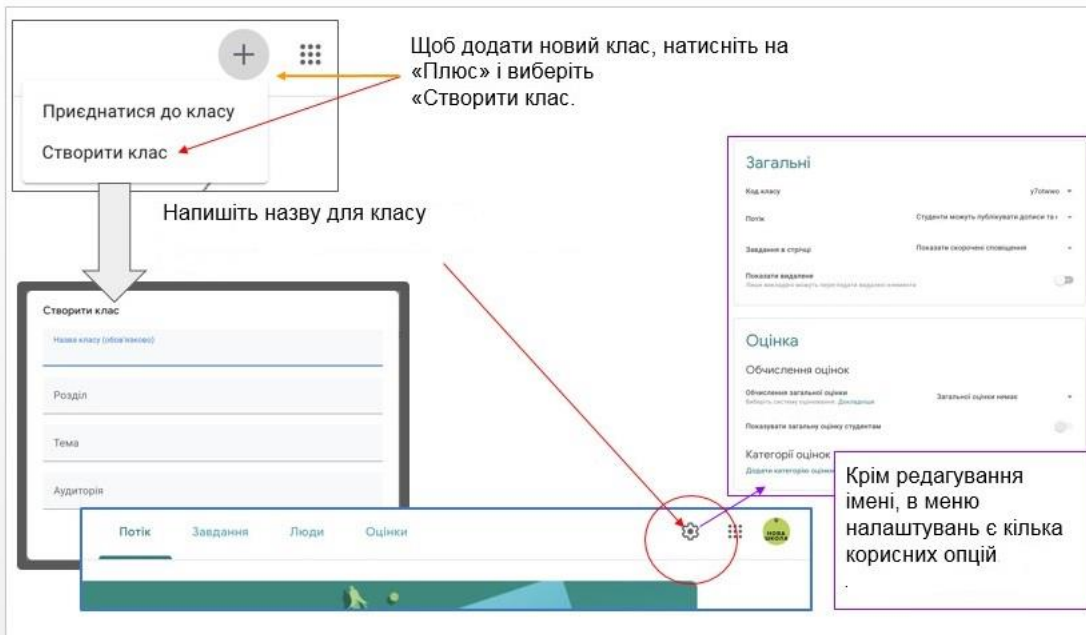
Натисніть на цю іконку, щоб увійти в Google-клас. Можливо, вам доведеться прокрутити вниз

Створіть свій клас

На сторінці Google у правому верхньому куті натисніть цю кнопку

Jamboard

Клас

Щоб додати новий клас, натисніть на «Плюс» і виберіть «Створити клас».

Приєднатися до класу

Створити клас

Напишіть назву для класу

Створити клас

Назва класу (обов'язково)

Розділ

Тема

Аудиторія

Потік

Завдання

Люди

Оцінки

Загальні

Код класу

Улюблено

Попит

Студенти можуть публікувати дописи та

Завдання в сторінці

Показати скорочені сповіщення

Показати відключені

Оцінка

Обчислення оцінок

Обчислення загальної оцінки

Вибрати систему оцінювання

Загальна оцінка класу

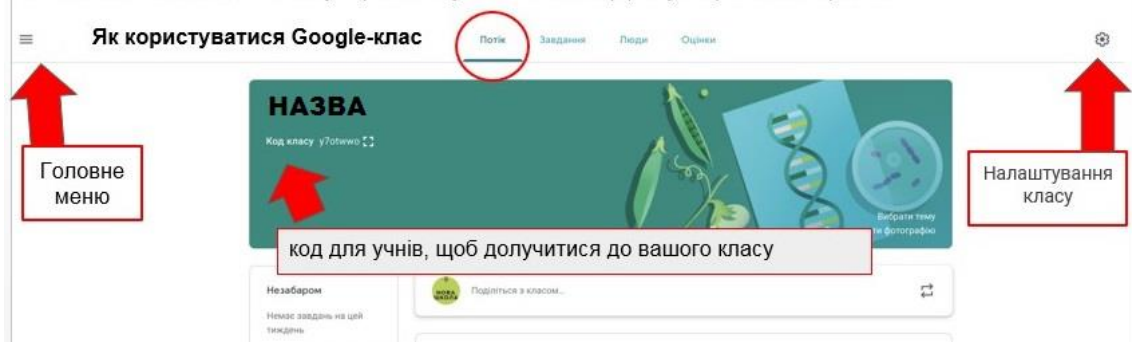
Показувати загальну оцінку студентам

Категорії оцінок

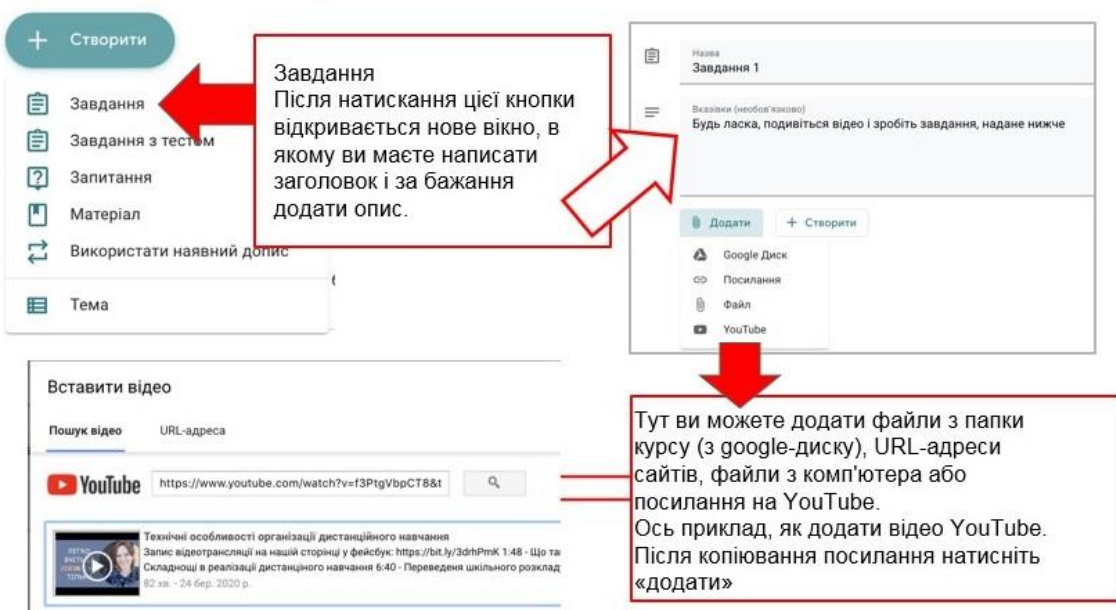
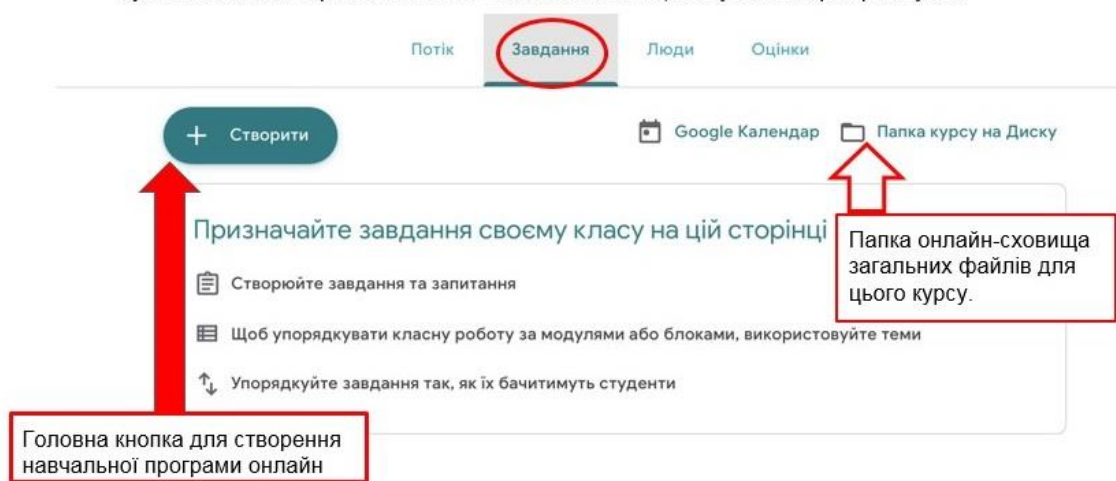
Додати категорію оцінки

Крім редагування імені, в меню налаштувань є кілька корисних опцій

Перший екран - це стрічка новин, в якій учні бачать свої строки, і ви можете публікувати важливі оголошення. Вони також можуть робити публічні коментарі, як у соціальних мережах.

Сторінка "Завдання" є найважливішою. Тут ви можете створювати онлайн-навчальний план, тестувати і перевіряти учнів

Сторінка дистанційного навчання для вихованців гуртка «Географічне краєзнавство»

ВІВЧАЄМО РІДНИЙ КРАЙ

Лента

Задання

Пользователи

Оценки

ВІВЧАЄМО РІДНИЙ КРАЙ

Код курса yqlsrjv

Выбрать тему
Загрузить фото

Предстоящие

Ничего сдавать не нужно

Все задания

Новая запись

Пользователь Tatyana Astapova добавил материал: ЯК ДОБРЕ ВИ ЗНАЄТЕ УКРАЇНУ
19 апр.

ВІВЧАЄМО РІДНИЙ КРАЙ

Лента

Задання

Пользователи

Оценки

Преподаватели

Tatyana Astapova

ВІВЧАЄМО РІДНИЙ КРАЙ

Лента

Задання

Пользователи

Оценки

+ Создать

Google Календарь

Папка курса на Диске

Все темы

ЦІКАВІ ТЕСТИ

ОХОРОНА ДОВКІЛ...

ПРИРОДА РІДНОГ...

ТУРИСТСЬКЕ СПО...

ОРІЄНТУВАННЯ

ЦІКАВІ ТЕСТИ

ЯК ДОБРЕ ВИ ЗНАЄТЕ УКРАЇНУ

Опубліковано 19 апр.

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

РАЦІОНАЛЬНА ПОВЕДІНКА У ДОВКІЛЛІ

Изменено: 19 апр.

ВІВЧАЄМО РІДНИЙ КРАЙ

Лента

Задання

Пользователи

Оценки

ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ

Все темы

ЦІКАВІ ТЕСТИ

ОХОРОНА ДОВКІЛ...

ПРИРОДА РІДНОГ...

ТУРИСТСЬКЕ СПО...

ОРІЄНТУВАННЯ

Пользователь Tatyana Astapova добавил материал: РАЦІОНАЛЬНА ПОВЕДІНКА У ДОВКІЛ...

Опубліковано 19 апр. (Изменено: 19 апр.)

7 простих порад, які до...
<https://ukrainian.voanews.co...>

Додайте коментарий...

Усі наведені розробки можна знайти на офіційному сайті КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради <http://st.kharkov.ua/> у розділі «Дистанційна освіта»

Переваги та недоліки дистанційного навчання для здобувачів освіти [6, 14, 16,]:

Переваги	Недоліки
Навчання у відповідності до власного темпу, особистісних особливостей та освітніх потреб.	Обмеженість особистісного спілкування між викладачем та учнем (відбувається менш ефективна, майже безособистісна передача знань).
Не обмежений вибір освітніх можливостей, незалежно від місцеперебування.	Не вистачає спілкування з колегами-учнями, гуртківцями для обміну досвідом.
Використання під час процесу навчання сучасних технологій, тобто, паралельне засвоєння навичок, які згодом знадобляться під час роботи.	Необхідність наявності у здобувача освіти сильної особистісної мотивації, вміння навчатися самостійно, без постійної підтримки та підштовхування з боку викладача.
Самостійне планування часу занять.	Відсутність можливості негайного практичного застосування отриманих знань із наступним обговоренням виниклих питань з викладачем і роз'яснення ситуації на конкретних прикладах.
Навчання у найбільш приємній та сприятливій атмосфері, котра створюється самостійно.	Учні не завжди можуть забезпечити себе достатнім технічним обладнанням - мати комп'ютер та постійний вихід у Інтернет

ВИСНОВКИ

Загальновідомо, що існує зв'язок між педагогікою, особистим досвідом та дистанційним навчанням. Коли педагог неохоче використовує технології чи ставиться до них негативно, педагогіка може постраждати. Ознайомлення викладацького складу з новими комп'ютерними технологіями є важливим чинником розвитку технологічної педагогіки. Слід пам'ятати, що багато освітніх ініціатив зазнали краху, оскільки вони мали мізерний вплив учительських переконань чи досвіду. Тому структура, утримання і стимулювання мають бути пристосовані до належної якості постачання дистанційних курсів.

Впровадження повноцінного дистанційного навчання в Україні гальмується багатьма чинниками. Це пояснюється слабким проробленням методологічних та психолого-педагогічних особливостей дистанційної освіти, дуже високими вимогами до «віртуального» викладача, який, крім звичайних знань, має вміти користуватися засобами інформаційних і комунікаційних технологій. За результатами Internet-опитування «Дистанційна освіта сьогодні», проведеного інформаційно-освітнім порталом, можна виділити найважливіші проблеми, що безпосередньо відбиваються на методології та якості дистанційної підготовки [9]:

1) недосконалість, а то і відсутність нормативно-правового і організаційно-методичного забезпечення (недостатність нормативних документів з боку держави, а також цільової державної програми з розвитку дистанційної освіти; відсутність методичних засад застосування дистанційних технологій у відповідності до існуючих напрямів підготовки та спеціалізацій; низький захист авторського права на електронні навчальні видання; відсутність норм часу на розробку електронних медійних навчальних видань);

2) недостатня кваліфікація викладачів та проблема їх підготовки й перепідготовки (консерватизм, психологічний бар'єр та невідповідність науково-педагогічних кадрів; інертність до нововведень; низький мотиваційний рівень до розробки дистанційних курсів та роботи за дистанційними технологіями);

- 3) надмірний бюрократизм дистанційного навчання;
- 4) фінансування розробки дистанційних технологій, оновлення комп'ютерної техніки та матеріальної бази, забезпечення доступу до Internet мережі викладачів;
- 5) інформованості населення про дистанційне навчання;
- 6) відсутність у деяких здобувачів освіти, що проживають у сільських населених пунктах, відповідного технічного оснащення та можливості доступу до мережі Інтернет.

Таким чином, розвиток дистанційного навчання в Україні не відповідає вимогам інформаційного суспільства, що в першу чергу, викликано недосконалим законодавчим та нормативним забезпеченням.

Для того, щоб система дистанційного навчання зайняла гідне місце в системі освіти України, потрібно вирішити зазначенні вище проблеми. А насамперед створити глобальну комп'ютерну мережу освіти й науки, оскільки саме комп'ютер дає змогу отримувати навчальний матеріал, є водночас і бібліотекою, і центром довідкової інформації, і комунікативним центром.

Дистанційне навчання ставить перед педагогами нові вимоги не тільки в змістовій сфері освіти, а й у технологічній. Воно вимагає створення спеціальних навчальних матеріалів. До особливостей дистанційного навчання слід віднести його інтерактивний характер, необхідність чіткого планування у часі, інтенсивність дискусій, необхідність участі слухачів у коригуванні структури, змісту і ефективності курсу. Курс дистанційного навчання це цілісний процес, що припускає індивідуальний пошук нових знань, обмін листами з викладачем і здобувачем освіти, звернення до електронних періодичних видань. Систематичний контроль здійснюється у формах оперативного зворотного зв'язку і автоматичного контролю.

Наведені у даній збірці приклади роботи педагогічного колективу КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» щодо впровадження дистанційних форм навчання є першою спробою використання сучасних інформаційних технологій в організації навально-виховного процесу і потребує подальшого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Бацуровська І.В., Джаландінова Ю.А. Історія розвитку масових онлайн курсів в освіті[Електронний ресурс]/ І.В. Бацуровська Ю.А. Джаландінова // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2015. – Вип. – С. 63-64. Режим доступу 19.09.2017 http://nbuv.gov.ua/UJRN/NvmDup_2015_1_7
2. Биков В.Ю. Технологія створення дистанційного курсу: навч. посіб. / В.Ю. Биков, В.М. Кухаренко, Н.Г. Сиротенко, О.В. Рибалко, Ю.М. Богачков. – К.: Міленіум, 2008. –324 с.
3. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем вищих навчальних закладів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.
4. Демида Б. Системи дистанційного навчання: огляд, аналіз, вибір / Б. Демида, С. Сагайдак, І. Копил // Комп'ютерні науки та інформаційні технології. – 2011. – № 694. – С. 98-107.
5. Дивак В.В. Використання відкритих систем дистанційного навчання у підготовці фахівців з педагогіки вищої школи: [Електронний ресурс] / В.В. Дивак // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2012. – №2 (28). – Режим доступу до журн.: <http://www.journal.iitta.gov.ua>. – Назва з екрану.
6. Дистанционные методы обучения. Состояние, проблемы, перспективы // Новый коллегіум: наук.-метод. зб. – 2009. – № 3. – С. 24–32.
7. Кухаренко В.М. Дистанційне навчання: Умови застосування. Дистанційний курс: навч. посіб. / В.М. Кухаренко, О.В. Рибалко, Н.Г. Сиротенко. – Харків: НТУ "ХПІ", "Торсінг", 2002. – 320 с.
8. Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання: Проект прийнятий за основу на засіданні ДАК 21.06.2005 [Електронний ресурс]. – Режим доступу 15.09.2017: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-п>
9. Маркозов Д.О. Дистанційне навчання як інноваційна форма освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/24_PNR_2009/Pedagogica/50819.doc.htm.
- 10.. Моїсєєва Ю.Ю. Дистанційне навчання: інноваційна форма [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/24_PNR_2009/Pedagogica/50819.doc.htm.
11. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева. – М.: Изд-ий центр «Академия», 2004. – 416 с.
12. Положення про дистанційне навчання: [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/. – Назва з екрану.
13. Попов В. Методичні особливості навчальних матеріалів для дистанційного навчання / В. Попов // Післядипломна освіта в Україні. – 2009. – С. 85-88.

14. Сисоєва С. О. Проблеми дистанційного навчання: педагогічний аспект / С. О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал. – 2003. – Вип. 3– 4. 5. Tait A. D'Une vocation nationale a une vocation international: L'Universite ouverte, le RoyaumeUni et Europe / A. Tait // CEPES, Enseignement superieuren Europe. – 2004. – Vol. XIX. – No. 2. – P. 1097– 1106. 6. Wolf de H. C. Distance Education / de H. C. Wolf // The International Encyclopedia of Education, (=IEE), second edition. – Pergamon, 2005. – P. 1557– 1563.

15. Теоретичні і прикладні напрямки розвитку туризму та рекреації в регіонах України //Наровлянська М.Д./Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції 2-3 квітня 2020 року.- с.69-75.

16. Толочко В. М. Проблемні аспекти дистанційної форми освіти та можливості її використання в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.provisor.com.ua/archive/2009/N11/padfo_119.php.

17. Хуторской А.В., Андрианова Г.А. От дистанционного обучения к распределённому // Эвристическое обучение. В 5 т. Т.4. Интернет и телекоммуникации / под ред. А. В. Хуторского. – М.: Издательство «Эйдос»; Издательство Института образования человека, 2012. – С. 15-27. (Серия «Инновации в обучении»).